

श्री आत्मानन्द-ग्रंथ रत्नमाला-पंचचत्वारिंशत्तमं रत्नं (४५)

कासैद्रगच्छीय श्रीदेवचंद्रमूरि शिष्य श्री देवमूर्ति विरचितम् ।

रौहिणेय-कथानकम्.

(रौहिणेयचरित्रम्.)

न्यायाभोनिधि भीमद्विजयानन्दमूरीश्वर पट्टालंकार श्रीमद्विजयकमलमूरीशोपदिष्ट “बालुकड वास्तव्य

शाह गोविन्दजी विठ्ठलदास” इत्यस्य श्राद्धस्य द्रव्यसाहाय्येन.

प्रकाशयित्री—भावनगरस्था-श्री जैन आत्मानन्द सभा.

इदं पुस्तकं भावपुरे बल्लभदास त्रिभुवनदास गांधी सेक्रेटरी-श्री जैन आत्मानन्द सभा.

वीर संवत् २४४२.

आश्विन संवत् २०.

विक्रम संवत् १९७२.

DEVAMURTI
RAUHINEYA-KATHANAKAM

PK5013
D45R2
1915

रौहिणेय-

॥ अर्हम् ॥

॥ श्रीमद्विजयानन्दसूरीश्वरपादपद्मेभ्यो नमः ॥

उपाध्याय श्रीदेवमूर्तिविरचितम्

रौहिणेयचरित्रम् ।

द्वेषेऽपि बोधकवचःश्रवणं विधाय, स्याद्रौहिणेय इव जंतुरुदारलाभः । क्वाथोऽभियोऽपि सरुजां सुखदो रविर्वा, सन्तापको-
ऽपि जगदंगभृतां हिताय ॥ १ ॥ तद्यथा-अस्त्यत्र मगधे देशे गंगापारे मनोहरे । पुरं राजशृङ्गं नाम्ना महर्द्धिनरभूषितं ॥ २ ॥
तस्योपकंठे वैभारगिरिः सानुमनोरमः । चौराणां च मुनीनां च विश्रामस्थानकं सदा ॥ ३ ॥ स पर्वतो वनस्पत्या भाराष्टादशसं-
ख्यया । विराजितो निर्वृणैश्च मुक्ताहारैरिवाद्भुतैः ॥ ४ ॥ शब्दायन्ते दिवा यत्र व्याघ्रसिंहाः सहस्रशः । शिवानामपि फेत्कारैर्भी-
षणो घूकघूत्कृतैः ॥ ५ ॥ चौराणां शिशवस्तत्र रमन्ते सिंहशावकैः । बलेन मंत्रयंत्राणामौषधीनां च नित्यशः ॥ ६ ॥ वसन्ति मुनयोऽनेके

चरित्रम् ॥

649071

वनेषुपरितो गिरिम् । कन्दमूलफलाहाराः कुर्वन्ति विविधं तपः ॥ ७ ॥ या गुहा मध्यवर्त्तिन्यो वंशजालैः परिष्ठिताः । वसन्ति तत्र चौराणां कुलानि शतसङ्ख्यया ॥ ८ ॥ उत्कृष्टः सर्वचौराणां मध्यगश्चौरविद्यया । चौरो रूप्यसुराहानो भृशं साहसिको धनी ॥ ९ ॥ पादयोः परिधत्ते स तस्करो रौप्यपादुके । स्वच्छन्दलीलया तत्र पर्वते पर्वति भृशं ॥ १० ॥ राजा राजगृहे राज्यं विदधाति प्रसेनजित् । निर्भीतिर्वैरिहतापि पुनश्चौरातिशंकितः ॥ ११ ॥ गेहे गेहे भ्रमन् रात्रौ चौरो रूप्यखुरः सदा । यद्यत्सुखायते चित्ते तत्तत्प्रकुरुते ध्रुवं ॥ १२ ॥ कलितास्तेन चौरेणारक्षकाः सकला अपि । गेहे गेहे नवद्वारं स रात्रौ कुरुतेऽनिशं ॥ १३ ॥ याति पक्षिवदुड्डीय मठपाकारमंदिरान् । शस्त्राणि राजपुत्राणामाच्छिनत्त्यपि पश्यतां ॥ १४ ॥ कथयित्वा खनेद्रुतां दत्त्वावस्वापिनीमपि । याति जागरयित्वा सोऽकलनीयश्च दुःसहः ॥ १५ ॥ स जानात्यनीकाबंधं धाराबंधं मलिम्लुचः । न तस्य लगते घातो विधत्ते किं नराधिपः ? ॥ १६ ॥ आजुहाव नृपश्चौरं तं दत्त्वा शपथान् बहून् । अवीवदच्च मधुरभाषया स नरेश्वरः ॥ १७ ॥ अस्मिन् पुरे त्वं विनाशं मा कार्षीर्जातु मित्र भोः ! अस्मदत्तं वरं ग्रासं गृहाण त्वं खलु स्थिरं ॥ १८ ॥ तस्य ग्रासः कृतः कीदृक् शुल्कदृष्टे विशोपकः । वसन्नेको वरो ग्रामो द्रमकश्च गृहं प्रति ॥ १९ ॥ समं तेनेति चौरेण सन्धिर्जज्ञे क्षमाभुजः । उद्घाटितेन द्वारेण जनः शेतेऽतिनिर्भयः ॥ २० ॥ अथ प्रोवाच पितरं रहो रूप्यसुरात्मजः । परिधाप्ये त्वया तात ! नाऽथो रजतपादुके ॥ २१ ॥ शक्यते चौरिका कर्तुं नात्मभिर्भूषसीमनि । घृष्टा वृथा याति रौप्यं पादुकेऽयोमये कुरु ॥ २२ ॥ इत्थन्तु तद्वचः श्रुत्वा सर्वश्चौरपरिच्छदः । हसन्नुवाच लौभ्येष चौरेश ! तव नंदनः ॥ २३ ॥ अभिधा तस्य तैर्दत्ता ध्रुवं लोहसुरो ह्ययं । पितृवत्सोऽप्यभूच्चौरविद्यानां केलिमंदिरं ॥ २४ ॥ मृतो रूप्यसुरो राजगृहे कोऽपि कदाप्यथ । चौरनाम

न जानाति जनोऽतिमुखितः सदा ॥ २५ ॥ सर्वे ग्रासाः समायान्ति तल्लोहसुरमन्दिरे । गुणेन तेन देशेऽपि सर्वो गतभयो जनः ॥ २६ ॥ गेहे लोहसुरस्यापि रौहिण्या सुषुप्ते सुतः । भव्यलयेऽतिगुणवांस्तेजोभिर्भास्करोपमः ॥ २७ ॥ पुरो मौहूर्त्तिको लोहसुरस्येत्यवदद्वचः । लग्नप्रमाणतो नैव चौरः प्रांतेऽतिधार्मिकः ॥ २८ ॥ वन्दिष्यतेऽसौ भूनाथस्वर्नाथैर्दानवैरापि । रौहिणेयोऽभिधानेन ज्ञास्यतेऽपि जगत्रये ॥ २९ ॥ परोपकारी धर्मात्मा दयालुर्भवभीरुकः । विद्यासु निपुणः प्रौढो भवन्नेष भविष्यति ॥ ३० ॥ वचः सांवत्सरस्येति श्रुत्वा लोहसुरोऽपि सः । हृदि हर्षविषादाभ्यामपूरिष्ट समंततः ॥ ३१ ॥ यदा प्रसूतो रौहिण्याः पुत्रो राजगृहे तदा । श्रेणिकोऽपि समायातो वेनातटपुराच्चरं ॥ ३२ ॥ ललौ प्रसेनजिहीक्षां राजा श्रीश्रेणिकोऽभवत् । गुहायां वर्द्धते चौरकुमारो रौहिणेयकः ॥ ३३ ॥ संजज्ञे सोऽष्टवर्षीयः पठति स्म कलाः कलाः । पंडितस्यापि सन्देहानुत्पादयति बुद्धिभिः ॥ ३४ ॥ स्वशस्त्रस्य परावर्त्तः क्रियते येन केनचित् । तदन्वशासीत्तच्चापि येन रूपान्तरं भवेत् ॥ ३५ ॥ विद्या जानाति सर्वेषां वर्त्तकानां मनोहरा । ददाति निर्णयं भाषारागाणामपि कोविदः ॥ ३६ ॥ याति पक्षिवदुड्डीय क्षणेन व्योम्नि तस्करः । क्षणाद्विहाय स्वं रूपं भवेत् श्वापदरूपभाक् ॥ ३७ ॥ विदुधत्पौढनादं च फलान्यात्ति घनान्यपि । आरुह्य भूरुहान् सर्वान् सार्द्धमर्जुनकेतुभिः ॥ ३८ ॥ मृगाणां मध्यगः क्रीडां करोति कमलाननः । विधाय रूपम्मायूरं नरिनर्त्यम्बुदागमे ॥ ३९ ॥ तरणं तारणं गंगानद्यां तेन च शिक्षितं । पश्चादपि हि संसारसागरं स तरिष्यति ॥ ४० ॥ एवं कलानां हेतोः स यत्र तत्रापि संचरन् । जानीतः पितरावेवं स्वच्छन्दं रमतेऽर्भकः ॥ ४१ ॥ औषधानि विचित्राणि मंत्रयंत्राश्च कोटिशः । स जानाति परं नैव हिंसाकर्म मनागपि ॥ ४२ ॥ स्वयं कमपि नो हन्ति हिसकांश्चापि वारयेत् ।

रौहिणेयो लुब्धकाना क्षणात्पाशंशंश्छिनत्त्यपि ॥ ४३ ॥ छित्त्वा नष्टो याति वेगाद्यतीनां चाश्रमेषु सः । धर्मोपदेशं ते तस्य ददते च शृणोत्यसौ ॥ ४४ ॥ जनको रौहिणेयस्यान्यदा स्वीयपरिच्छदात् । श्रुत्वात्मजस्य चरितं पुत्रमाजृहवत् स्वयं ॥ ४५ ॥ पुरः स्थितं लोहखुरो रौहिणेयं तमूचिवान् । विनाशयासि वत्स ! त्वं गृहसूत्रं न संशयः ॥ ४६ ॥ हसन्नुचे रौहिणेयः पितरं लीलयेव हि । आजन्मतोऽपि मयका सूत्रं नोच्चालितं पितः ! ॥ ४७ ॥ मार्गं न पूर्वजाचीर्णं भजसि त्वं मनागपि । गृहसूत्रमिदं वत्स ! सूत्रं नो कर्त्तनोद्भवं ॥ ४८ ॥ अस्माकं भवने जातो जीवघातं करोषि न । नाचरेर्मदिरापानं चित्वादिषसि नो पलं ॥ ४९ ॥ किं ममैभिर्निरीक्षेया ? उपास्मास्वभवद्भवान् । अस्मच्छिक्षां न कुरुषे स्वल्पामपि हि जातुचित् ॥ ५० ॥ गच्छद्भिर्वासैरनूनं भिक्षां याचिष्यसे जनं । सांवत्सरेण यत्प्रोक्तं तद्बोभोति किमन्यथा ? ॥ ५१ ॥ किं तवाग्रे बहूक्तेन ? सारं वाक्यमतः शृणु । चलास्माकं मनोवृत्त्याथवा हत्यां गृहाण मे ॥ ५२ ॥ असुखानां निधिर्धूतं द्यूतं कलहमन्दिरं । कुलशीलहरं द्यूतं तेन दिव्याम्यहं कथं ॥ ५३ ॥ मद्याद्भवति वैकल्यमपावित्र्यं तथैव च । न तिष्ठेज्जठरे धान्यं तत्पिबामि कथं ? पितः ! ॥ ५४ ॥ यैः श्वापदैः समं क्रीडां करोमि विपिनेऽन्वहं । तेषां मांसानि हत्वा तान् तात ! खादाम्यहं कथं ? ॥ ५५ ॥ कुलक्रमसमायातं स्तैन्यं चेन्न करोम्यहं । ततो यूयं प्रकुर्याच्च मत्सरं हि ममोपरि ॥ ५६ ॥ रौहिणेयस्य वाक्यानि श्रुत्वेति मुमुदेतरां । पुत्रं लोहखुरो दोर्भ्यामालिल्लिङ्गं पुनः पुनः ॥ ५७ ॥ हृष्टश्चित्ते पुनः प्रोचे चौरराट् निजमात्मजं । शिक्षामेकां वत्स ! कुर्यास्त्वं मे कुलहितावहं ॥ ५८ ॥ धर्मधूर्तो धरापीठे श्रीवीरो विश्वविश्रुतः । स्वर्णरत्नरौप्यमयं कुर्याद्वप्रत्रयं सदा ॥ ५९ ॥ तत्रागतांश्च विश्वस्तान् सर्वजातिसमुद्भवान् ॥ किंचित्किंचित् समारुधाय स जनान् विप्रतारयेत् ॥ ६० ॥ ते विप्रतारिताः संतस्त्यक्त्वा

जाबागजानपि । भवेयुः सर्वविषयव्यापारेषु पराङ्मुखाः ॥ ६१ ॥ तल्लक्ष्मीप्रहणे लोभं मा कार्षीस्त्वं मनागपि । प्रहीतुं शक्यते कैश्चिद्व्यक्तापि न हि सा जनैः ॥ ६२ ॥ अंधीभवेः सदापि त्वं वत्स ! तन्मुखवीक्षणे । तद्वचः श्रवणेऽकर्णस्त्वं चेद्भक्तः पितुरथ ॥ ६३ ॥ कार्येऽमुष्मिन् वचोबन्धं विधेहि मयका समं । तातादेशः प्रमाणं मे रौहिणेयोऽप्यदोऽवदत् ॥ ६४ ॥ कियद्भिर्वासैरलोहखुरः पञ्चत्वमाप्तवान् । ग्रासास्तथैव ते तस्य समायान्ति गुहागृहे ॥ ६५ ॥ ये चौरा रौहिणेयस्य सन्त्यन्ये परिपन्थिनः । चौरपञ्चत्ववार्त्ता तेऽभयं लेखादजिज्ञपन् ॥ ६६ ॥ लेखमध्येऽस्ति लिखितं ज्ञातास्माभिर्मतिस्तव । तदात्मजस्य शावस्य यद् ग्रासं यच्छसि स्वकं ॥ ६७ ॥ वैद्यैश्चिकित्स्यमानोऽस्ति स्वामी वो रोगपीडितः । तेन स्थ यूयमाहूतास्तत्र च ब्रजत द्रुतं ॥ ६८ ॥ आगच्छत पुनर्यूयं जाते तस्मिन्निरामये । मृते पुनर्नवं ग्रासं करिष्यति च वो नृपः ॥ ६९ ॥ ज्ञात्वा लेख-समाचारमभयेनेति वाक्यतः । जना लोहखुरस्याथोत्थापिताः शुल्कहृद्वृतः ॥ ७० ॥ ते गत्वा कंदराद्वारे निखिलाः खिन्न-मानसाः । रोहिण्यपि रुरोदोर्बैवीक्ष्य तांश्च समागतान् ॥ ७१ ॥ रौहिणेयप्रसूः स्थित्वा रुदन्ती तानभाषत । ग्रासं विहाय किं यूयमायाता अत्र कंदरे ॥ ७२ ॥ वाक्प्रपञ्चं विधायेत्यभयेन प्रहिता वयं । समाकर्णय नो वाक्यं मातरेकमथो हितं ॥ ७३ ॥ मिलिष्यत्यवनीभर्तुर्भवत्या यदि नंदनः । तत्पालयिष्यति ग्रासमन्यथा नैव भूधवः ॥ ७४ ॥ तेषां वचांसि श्रुत्वेत्यरुदत्सा रोहिणी पुनः । गृह्णन्तीति गुणान् भर्तुः परासोः प्रौढया गिरा ॥ ७५ ॥ त्वां विनेयं भवद्भार्या निराधारा रटत्यहो ! । एकवारं स्वकीयं तद्दर्शनं देहि बल्लभ ! ॥ ७६ ॥ भूमौ पंचाननस्याद्य कुरंगा विचरंत्यहो ! । भानवोऽद्य गता भानोस्तमसः प्रसरोऽभवत् ॥ ७७ ॥ अद्यासने मृगपतेर्दुः पारापताः पदं । परेषां तस्कराणां यद्वचनावसरोऽजनि ॥ ७८ ॥

गिरेर्मूले गुहा गुर्वीराकलय्य स्वचेतसा । प्रकटीभविता भर्तः ! त्वां विना कोऽद्रिमस्तके ॥ ७९ ॥ दिवाप्यज्ञातमार्गाणां
निशीथे भवता विना । दरीणां श्वापदैः शब्दैर्मार्गं ज्ञाताथ कः प्रिय ! ॥ ८० ॥ दुर्गस्याधो मठस्याधः स्वीयबाहुबलेन च ।
त्वां विना वद चौरैर्द्र ! सुरंगां कः प्रदास्यति ॥ ८१ ॥ प्राकारकपिशीर्षेभ्यो हयानुत्तार्य हेलया । गंगाजलं तारयित्वान-
यद्गंगाजलाद्भवान् ॥ ८२ ॥ प्र(द)धानस्यायसः खंडं ममाशा तस्य कीदृशी । अपूर्वेण भयेनाद्याप्यारभ्य कलितो हि यः
॥ ८३ ॥ यो हि भाग्यवतां ग्रासः सोऽगमत्ताननु ध्रुवं । मूलिकां वह काष्ठानामथ त्वं रौहिणेयक ! ॥ ८४ ॥ सोचे प्रति
पुनः पुत्रं सर्वेषामपि शृण्वतां । स्ववंशस्य समाचारं शृणु वत्स ! समाहितः ॥ ८५ ॥ यद्यपि स्वर्णकोट्येका तस्कराणां
गृहे भवेत् । नर्ते तथापि मुषितं द्रव्यं नव्यं हि स्थायते ॥ ८६ ॥ अर्जयिष्यसि यद्द्रव्यं त्वमाशा तस्य कीदृशी । ग्रासाः
पितामहस्यापि यद्ययुर्जीवतस्तव ॥ ८७ ॥ तव स्थाने न किं जाता पुत्र्येका प्रियलक्षणा । बंध्या बभूव किं नाहं त्वया पुत्रेण
को गुणः ? ॥ ८८ ॥ स्वमातृवचनैरेवं प्रोत्कृष्टश्रौरविषया । प्रमोदभाक् रौहिणेयश्चितयामास चेतसि ॥ ८९ ॥ अजातेनाथ
जातेन तेन पुत्रेण को गुणः ? । भूर्नरैर्यस्य तातस्य जीवतोऽपि हि गृह्यते ॥ ९० ॥ अहं पुत्रो जीवतो मे वप्तुर्ग्रासोऽखिलो
ययौ । ब्रूते न्यायेन मातासौ दोषोऽस्याः कोऽपि न ध्रुवं ॥ ९१ ॥ ध्यात्वेति निःसारासौ क्रीडां कुर्वन् गुहागृहात् । लघूप्लरूपं
चक्रे च मंत्रशक्त्या महत्तरः ॥ ९२ ॥ पुरप्रतोलीमारुह्य चिरं स्थित्वोष्ट्ररूपभाक् । प्रौढप्रासाद आसीनो गीतं गायति निर्भरं
॥ ९३ ॥ गीतमध्ये वदत्येवं रे प्राहरिक ! जाग्रहि । चितय श्रीहरं चौरं पुरमध्ये समागतं ॥ ९४ ॥ यो रौप्यखुरपुत्रोऽभूच्चौरो
लोहखुराहयः । तत्पुत्र उष्ट्ररूपोऽहं चौरविद्याबलोत्कटः ॥ ९५ ॥ लुप्ता यैर्मत्पितुर्ग्रासा रासकान् दापयंति ते । अभ्यासा

अस्मदंगेऽप्यन्यायस्यैव स्वभावतः ॥ ९६ ॥ पुरमध्येऽवनो लोको निःश्वासांस्तु विमुंचति । भूपतेः सकलो दोषः सोऽभय-
स्यापि मंत्रिणः ॥ ९७ ॥ मां मा जानीत करभमहं तस्करशेखरः । वैभारगिरिवास्यस्मि बहुसंतापकारकः ॥ ९८ ॥ लुप्यते
प्राशनं यस्य जीवतोऽनुक्रमागतं । तदीयवदनं दृष्ट्वा जलं पिबति कः क्षितौ ? ॥ ९९ ॥ ज्ञास्यते सकला बुद्धिरभयस्यापि
मंत्रिणः । राज्ञः परिच्छदस्यापि शक्तिः स्याम च सांप्रतं ॥ १०० ॥ इत्यर्थगर्भं तद्वाक्यं सर्वे शृण्वन्ति मानवाः । प्रदीपदीप्र-
भवलगृहे राज्ञश्च बहुभाः ॥ १०१ ॥ शनैः शनैस्तं पारितोऽमिलच्च बहुलो जनः । स उड्डीय ततः स्थानान्महिषी वाटकान्
ययौ ॥ १०२ ॥ तद्रुपं सहसा दृष्ट्वा पुरसंकीर्णस्थानके । महिष्यो युगपन्नस्ताः प्रौढनादभयाकुलाः ॥ १०३ ॥ ये येऽभवन्महिषिणां
वाटकास्तत्र सोऽगमत् । अन्वेति कांदिशिकाश्च ता रटन् पुरमध्यतः ॥ १०४ ॥ पुरमध्येऽतिसंकीर्णे महिषीपातिताज्जनात् । धाटी-
पातादपि प्राज्योऽभवत्कोलाहलो महान् ॥ १०५ ॥ तदा श्रीश्रेणिकक्षमापोऽभवद्वातायनस्थितः । तदोष्ट्रोऽपि समायातोऽनुव्रजन्म-
हिषीव्रजान् ॥ १०६ ॥ महिषीस्वामिनोऽपीयुस्तत्र श्वाससमाकुलाः । आरक्षकोऽस्ति तन्मध्ये मुख्योऽसिव्यग्रहस्तकः ॥ १०७ ॥
त्यक्त्वोष्ट्ररूपं सहसाच्छिद्यारक्षकरादसिं । अभजद्रौहिणेयः सोऽदृश्यभावं क्षणादपि ॥ १०८ ॥ तत्रेति क्रीडतस्तस्य भानोरप्यु-
दयोऽभवत् । स तिष्ठन् जनमध्येऽपि न कैश्चिदपि बुध्यते ॥ १०९ ॥ क्रीडता रौहिणेयेन कलितोऽभयमंत्रिराद् । नालक्षि त्वभ-
येनाथ रौहिणेयः स चौरराद् ॥ ११० ॥ अध्वानो महिषीरुद्धा मर्त्यकोटिसमाकुलाः । न कोऽपि तेन कुत्रापि गंतुं क्रममपि
क्षमः ॥ १११ ॥ गच्छता तेन चौर्येण प्रणम्याभयमंत्रिणं । ऊचे लोकोऽल्पमपि मे मा करोतु भयं स्फुटं ॥ ११२ ॥ राजानं
राजपुत्रं च मंत्रिणं दंडपाशिकान् । नटिष्याम्यनिशं रात्रौ रात्रावागत्य लीलया ॥ ११३ ॥ इत्युक्त्वा स ययौ तेषां पश्यतामपि

चौरराट् । जम्बिवान् कोऽपि न पृष्टे सर्वकोपि जिर्जीविषुः ॥ ११४ ॥ पिधाय कणौ पाणिभ्यां तातादेशं प्रमाणयन् । वीरस-
मवसरणं दृष्ट्वा चात्युत्सुकोऽचलत् ॥ ११५ ॥ चरणे चरतस्तस्य तीक्ष्णो भग्नश्च कंटकः । शशाक तेन नो गन्तुं स एककमपि
क्रमं ॥ ११६ ॥ एकेन पाणिना कर्णं पिधाय त्वरितं ततः । द्वितीयेनोदधारासौ कण्टकं पादतो निजात् ॥ ११७ ॥ गंभीरध्वनिना
प्रौढं श्रीवीरस्य जगद्गुरोः । रौहिणेयोऽशृणोद् वाक्यं व्याख्यानं कुर्वतस्तदा ॥ ११८ ॥ महीतलास्पर्शपादा निर्निमेषविलोचनाः ।
अम्लानमाल्या निःस्वेदा निरुजांगाः सुरा इति ॥ ११९ ॥ बहुश्रुतामिदं धिग्धिगित्याशूधृतकण्टकः । पिधाय कणौ पाणिभ्यां
तथैवापससार सः ॥ १२० ॥ बहुमूल्यं वीक्षमाणस्तत्खड्गं गृहमाप्तवान् । प्रणम्य जननीं प्रोचे कुरु शांतं मनस्तव ॥ १२१ ॥
मातरारक्षककरात् खड्गमेतन्मया हृतं । पितुः प्रयोजनस्यार्थं त्वच्चित्तधृतिहेतवे ॥ १२२ ॥ न्युच्छनानि विधायानि प्रदीपं सप्तव-
र्त्तिभिः । विधाय तिलकं माता पुत्रायेत्याशिषं ददौ ॥ १२३ ॥ कुलदीप ! कुलाधार ! वंशद्वयविभूषण ! इत्थमेव सदा क्रीडेस्त-
त्पुरे सप्तवर्त्मसु ॥ १२४ ॥ स्तनंधयोऽसि त्वं वत्स ! मृत्युशंकां तु मा कृथाः । तथा कुर्या यथा चंद्रेऽभिधां स्वां लेखयेद्दुतं
॥ १२५ ॥ मृते त्वयि न मे शोकः शंका त्वद्गणे पुनः । धृतयेत्तद्गता कीर्तिः पैत्री पैतामही पुनः ॥ १२६ ॥ रणे चेद्रीक्षिते
वत्स ! कांदिशिकोऽभवद्भवान् । कुलं त्वया ततो वप्तुर्मदीयं च विगोपितं ॥ १२७ ॥ सिंहीकुक्षौ सिंहवंशे यद्युत्पद्येत जंबुकः ।
धिक् धिक् तं कातरं दीनं जीवितं तस्य च दृष्ट्वा ॥ १२८ ॥ सहकारतरोरालवाले चेत्किंशुकोद्भवः । कृष्णवक्रमुखात्तस्मात् फलाशा-
वद कीदृशी ? ॥ १२९ ॥ राजा वा युवराजो वा मंत्री वा दंडपाशिकः । नीता भवन्ति चेत्त्वेदं ततो वैभारमापतेः ॥ १३० ॥
पितुः प्रयोजनं कृत्वा नत्वा च जननीकमौ । मातुः शिक्षां गृहीत्वा चाचलद्भूयः स चौरराट् ॥ १३१ ॥ सुवर्णनरवदेदीप्य-

मानतनुदीधितिः । धरागताहर्मणिबहुरालोकश्च तेजसा ॥ १३२ ॥ शारदपूर्णिमाचंद्रवक्त्रविस्मापितव्रजः । तिलमसूननाशश्च
खंजरीटोपमांबकः ॥ १३३ ॥ वाक्यपीयूषकुंडाभवक्त्रपार्श्वस्थितेन च । पद्मगाकृतिना वेणीदंडेनापि विराजितः ॥ १३४ ॥
सांप्रतं चौरमुख्योऽयं पश्चात्पुण्यवतामपि । राजतेऽतीव पुंड्रेण भृशं संशोभितालकः ॥ १३५ ॥ दाडिमीफलवीजाभदंतश्रेणिर्मनो-
ज्ञवाक् । कंबुग्रीवः पीवरांसः पृथुवक्षाश्च सत्त्ववान् ॥ १३६ ॥ युगोपमभुजः शंखचक्रांकितकरद्वयः । कुलिशाकृतिमध्यश्च रौहिणेयो
प्रसन्नधीः ॥ १३७ ॥ गृहगुल्फो मृगजंघः पद्माकृतिपदद्वयः । गुंजापुंजप्रभापूरविराजितनखकमः ॥ १३८ ॥ सुवेषः सरलः शांतः
सुप्रसन्नः सदाकृतिः । शौडीरः साहसी शूरः समर्थः समरेऽभयः ॥ १३९ ॥ रागज्ञो रूपवान् रम्यरामारागनिकेतनं । रौहिणे-
योऽरातिजेता पुरे राजगृहेऽविशत् ॥ १४० ॥ नवभिः कुलकं ॥ क्रीतं द्रव्येण धवलगृहमेकं मनोरमं । सुधाधवलितं सप्तभूमिकं भूरि-
भूषणं ॥ १४१ ॥ दृष्ट्वा तत्र युवत्येका क्षामकुर्त्तिर्बुभुक्षया । प्रतिपन्नां विकात्वेन कृता च गृहरक्षिका ॥ १४२ ॥ वैभारपर्वते पूर्व-
पुरुषोपाजितं धनं । कल्प्यपानाययामास स्वर्णरूप्यादिकं रहः ॥ १४३ ॥ वाणिज्यं मंडितं तेन द्रव्येण प्रकटं पुरे । अमंडयच्च
स द्रव्यहीनान् दत्त्वा निजं धनं ॥ १४४ ॥ वाहनानि च पूर्यन्ते शतसंख्यानि सागरे । प्रयान्ति दिक्षु सर्वासु वस्तुपूर्णान्यनांसि
च ॥ १४५ ॥ सितोदरेणैव तेन जनतानां यदृच्छया । लक्षसंख्यानि दीयते व्याजेन द्रविणानि च ॥ १४६ ॥ दुःस्वान्यनाथदुःस्थानां
दीर्यते तेन हेलया । वैरिणोऽपि हि रक्ष्यन्ते राज्ञश्च शरणागताः ॥ १४७ ॥ दीयन्ते चार्थिसार्थेभ्यः पट्टकूलतुरंगमाः । दारिद्र्यं
निर्धनानां च दीर्यते धनदानतः ॥ १४८ ॥ व्यवहारी रौहिणेयः ख्यातोऽभूदिति तत्पुरे । इत्थं प्रकारैः सकलैरर्जयच्च धनं धनं
॥ १४९ ॥ उत्तीर्णा चौरिका चित्ताद्वाणिज्ये ललगे मनः । वाणिज्येनार्ज्यते यत्स्वमन्योपायैर्धनैर्न तत् ॥ १५० ॥ लाभलोभेन

वाणिज्यं एवंकुर्वन्निरन्तरं । बहूनां स पिपत्तिस्म रौहिणेयो मनोरथान् ॥ १५१ ॥ गतेषु षट्सु मासेषु स्तेन्यसंस्मृतिकारकाः ।
 अमिलन् कथयाश्चक्रे तैश्चारक्षकचेष्टितं ॥ १५२ ॥ त्वयका चौरिकात्याजि निश्चिन्तो दंडपाशिकः । चौरघरदृमात्मानं कथयत्येष
 बन्दिभिः ॥ १५३ ॥ रौहिणेयो निशम्येति ध्यातवान्मानसे निजे । यावदेतान् दिनान् सेहे अद्यपश्चात्तु नो सहे ॥ १५४ ॥
 आरक्षकस्याद्य मया गेहद्वारं नवं निशि । कर्त्तव्यमिति स ध्यात्वा प्रेषयामास तान्नरान् ॥ १५५ ॥ आरक्षकगृहे क्षात्रमर्धरात्रे प्रदाय
 सः । सर्वस्वं जगृहे शीघ्रं मुक्तं यात्वा स्ववेश्मनि ॥ १५६ ॥ श्रेणिकस्याश्वरत्नं चापहृत्यातीववेगतः । बीभत्सते स्म तत्क्षात्रद्वारे
 चौरावतंसकः ॥ १५७ ॥ गत्वा जागरयामास पांडवांश्चापि यामिकान् । उत्तिष्ठतार्थयत भोस्तुरंगं दंडपाशिकं ॥ १५८ ॥ यामिकाः
 सहसोत्थायानिरीक्ष्यापि च वाडवं । पदं निरीक्षितुं लग्नाः कृत्वा दीप्रदीपिकाः ॥ १५९ ॥ आरक्षकगृहेऽगच्छत् पदस्तुरग-
 संभवः । कोलाहलं प्रकुर्वाणा मिलिता अश्वयामिकाः ॥ १६० ॥ एतावतापि ग्रासेनामुष्य वाञ्छा न पूर्यते । ततो हरति भूपस्या-
 श्वरत्नमिति वादिभिः ॥ १६१ ॥ सुप्तश्चतुरके दंडपाशिकस्तैः क्रुधोद्धतैः । धृतस्तत्रैव तुरगेऽश्ववारश्च कृतो द्रुतं ॥ १६२ ॥ प्रभाते
 पुरतो राज्ञः स चानीयत पांडवैः । यथा रजोत्सवे लोकैरजोत्सवनरेश्वरः ॥ १६३ ॥ सचिवेनाभयेनोचे न चौरौ घटते ह्ययं ।
 विचारयोग्यं किमपि कारणं स्थूलमस्ति भोः ॥ १६४ ॥ यावत्तत्कारणं वेद्मि नाहं सम्यक् प्रकारतः । युष्माभिर्न विधातव्यः
 कलिस्तावत्सभांगणे ॥ १६५ ॥ आरक्षको गृहे यातो वाक्येनाभयमंत्रिणः । गृहिण्या भणितः स्वामिन् किमर्थं गृहमागतः ॥ १६६ ॥
 तुरंगस्य मिषेणैतैः पांडवैस्तव मन्दिरं । लुटितं सकलं नास्ति तद्यहन्तेषु दीयते ॥ १६७ ॥ पाण्डवान् धृत्वा हन्म्यद्य सकलान्
 निशितासिना । ययौ तुरंगशालासु तलारक्षो भणन्निति ॥ १६८ ॥ रे रे चौर! तलारक्ष! तिष्ठास्माकं पुरः स्थिरः । एवं ब्रुवन्तः

शस्त्राण्यादायोत्तस्थुश्च पांडवाः ॥ १६९ ॥ रे वराक ! भवान् दासस्ते चामी पांडवा वयं । जगन्नयेऽपि विख्यातं विहितं भारतं
 हि यैः ॥ १७० ॥ कुर्युः शस्त्राणि ज्ञात्कारं पक्षयोरुभयोरपि । अभयो धीसखो भूयः कुरुते स्म निवारणं ॥ १७१ ॥ तेषां प्रति-
 भुवो गृह्णन् मंत्री कलिकृतौ पुनः । चौरं न वीक्षते क्वापीत्यर्षदंडपाशिकं ॥ १७२ ॥ लोकास्थानं समासीनो मूर्खयोश्च वलं
 क्षिपन् । आरक्षको जनश्चास्ति तस्करोऽपि पुरः स्थितः ॥ १७३ ॥ चेच्चटिष्यति हस्ते मे कथमप्येष तस्करः । व्यपोहिष्यामि
 तद्रोषं भव्यरीत्या स्वचेतसः ॥ १७४ ॥ स नातिष्ठत्पापमतिर्लुटितेन गृहेण मे । वैरं तु कारयामास मयका सह पांडवैः
 ॥ १७५ ॥ एवं विभाषमाणं तं निरीक्ष्य जनताग्रतः । रौहिणेयो जहासोच्चैरुदडीयत पक्षिवत् ॥ १७६ ॥ जगृहे गच्छता तेन
 तलारक्षकमस्तकात् । पट्टकूलं च भूपेन प्रदत्तं शीर्षवेष्टनं ॥ १७७ ॥ प्रासादशृंगमारुह्य वभाषेऽथातिनिर्भयः । विभाषसे किं
 वराक ! ज्ञातं स्थाम मया तव ॥ १७८ ॥ तव खड्गं मया छिन्नं अग्रेऽपि तव हस्ततः । मयैव पातितं क्षात्रं मंदिरे तव कातर !
 ॥ १७९ ॥ हृत्वाश्वं पांडवैर्वैरं मयैव तव कारितं । सम्प्रत्येवोत्तरीयं ते मया तव मस्तकाद्धृतं ॥ १८० ॥ विलम्बं कुरु मा दंडपा-
 शिकाधम ! सत्वरं । युद्धायायांति ये वीरास्तानाकारयतु भवान् ॥ १८१ ॥ किञ्चित्क्रीडां पुनः कुर्वे यथा तैः सममादरात् ।
 बुद्धिदानाय च पुनराहयाभयमंत्रिणं ॥ १८२ ॥ मां गृहितुं न शक्नोति बालमेकाकिनं भवान् । क्व ते चौरघरदृत्वमद्य भोः
 सकलं गतं ॥ १८३ ॥ अमिलद्बहुलो लोकस्तत्रायातोऽभयोऽपि च । तदा परिग्रहेणोचेऽभयो वीतभयास्त्विति ॥ १८४ ॥ वीट-
 कस्य प्रसादं चेत् कुरुषे मंत्रिराज ! नः । वयं व्यपनयामोऽस्य तच्चौरस्याभिधामपि ॥ १८५ ॥ प्राह चौरौ निशम्येति यद्येवं कुरुत
 स्फुटं । तत्किमप्यनृणीभावं भुक्तस्य भजताखिलाः ॥ १८६ ॥ वस्त्रव्याघ्रैश्च युष्माभिः कणिकाया विनाशनात् । भक्षितं निखिलं

राज्यं श्रेणिकस्य क्षमाभुजः ॥ १८७ ॥ भविष्यत्यभ्यमित्रो मे युष्मासु निखिलेषु यः । मातुस्तारुण्यहारी स प्रतापाढ्यो न
हि ध्रुवं ॥ १८८ ॥ क्षत्रियाः शौर्यसदनं यूयमत्र समागताः । शृंगपुच्छपरिभ्रष्टाः शंडा वा साहसोत्कटाः ॥ १८९ ॥ वीटकं
त्यज्यमानाया रंडाया भवति ध्रुवं । संग्रामस्य तु वेलायां वीटकं याच्यते कथं ? ॥ १९० ॥ कारणं विद्यते स्थूलमथवा वीट-
कार्थने । देशत्यागस्य कार्येण तद्धि याचत निश्चयात् ॥ १९१ ॥ वीटकेन त्रिपत्रेणाथवा किं काष्ठभक्षणं । अतीव प्रापिताः खेद-
मत्र यूयं करिष्यथ ? ॥ १९२ ॥ काहलानां निनादोऽभूद्रणतूरध्वनिगुरुः । प्रतापिनां च शूराणां सिंहनादोऽतिदुस्सहः ॥ १९३ ॥
धोंकारैर्धनुषां विश्वं संजज्ञे बधिरं किल । बाणपूरेण संछन्नः सहस्रकिरणस्तदा ॥ १९४ ॥ वीराः कुर्वन्ति हुंकारान् स्वीयाहंकार-
संभृताः । मच्छन्ति व्योममार्गेण शब्दायन्ते च सायकाः ॥ १९५ ॥ निस्त्रिंशदीनि शस्त्राणि चञ्चतेजोमयानि च । सौदामिनीव
झात्कारं कुर्वन्ति बहुकान्तिभिः ॥ १९६ ॥ केऽपि लोष्ठानि काष्ठानि केऽपि केऽपि महच्छिलाः । केऽपि भल्लाश्च सबलान् केऽपि
नानायुधानि च ॥ १९७ ॥ जनाः सर्वाभिसारेण मुञ्चन्ति स्म महाबलाः । रौहिणेयं प्रति तदा रुध्वा च परितोऽधिकं ॥ १९८ ॥
औषधीर्मंत्रयंत्राणां बलेन न तदंगके । जनमुक्तं प्रहरणं लगति स्म मनागपि ॥ १९९ ॥ अन्यच्च तेषां लोकानामेवान्योऽन्यं
क्षणादपि । चौरमंत्रबलोद्भूतः कलिः समुदपद्यत ॥ २०० ॥ प्रासादाग्रस्थितश्चौरस्तान् वीक्ष्य कलितत्परान् । कलिकारक-
वत्पीतो हसति प्रौढशब्दतः ॥ २०१ ॥ कलिं कृत्वा स्थितानूचे तानेवं परिपंथिकः । कुर्वाणाः समरं यूयं किं स्थिताः ? स्वयमेव
भोः ॥ २०२ ॥ अहं युष्मदृशे नास्मि तत्त्वेदं याथ किं वृथा । अन्यच्च दहनं मुक्त्वा दहामि सकलं पुरं ॥ २०३ ॥ दत्तो मया तु
लोकस्य स्वकीयो दक्षिणः शयः । स पीड्यते जनः सर्वो नैति किं चापि मत्करे ॥ २०४ ॥ युग्मं ॥ परिच्छदः कः ? किं थाम ?

कोऽभयः पितृभिर्मम । ग्रासोऽद्यत परं तेन विनाशं न करोम्यहं ॥ २०५ ॥ क्षिपामि हेलया प्रौढशिलां हन्यखिलान् जनान् ।
रटन्ति तु प्रियास्तेषां किमप्येति न मत्करे ॥ २०६ ॥ तस्माद्यास्याम्यहं भूयः पश्याम्यारक्षकस्त्वसौ । एवं ज्ञात्वा जल्पयताद्वंदिभि-
र्विहृदावल्लिं ॥ २०७ ॥ उक्त्वेति चौरोऽदृश्योऽभूज्जनो निजनिजे गृहे । जगाम चौरचरितैः सुप्रीतोऽपि च विस्मितः ॥ २०८ ॥
उद्वाहोऽथ भवन्नस्ति परिग्रहपतेर्गृहे । तत्रारक्षकरूपं स कृत्वातिष्ठन्पालिम्बुचः ॥ २०९ ॥ तावद्वार्त्तापि न कृता यावद्दूहौ बधूवरौ ।
हयोऽभूत्सप्तिवेलायां द्राग्यं लात्वा च वरं ययौ ॥ २१० ॥ वस्त्रादिसर्वमादाय तेन नदीकृतो वरः । दंडपाशिकगेहस्य गवाक्षेऽमोचि
भीतिभाक् ॥ २११ ॥ कस्मादपि समाचारं ज्ञात्वा स्वीयाप्तमानवात् । जवात्परिग्रहेनोवेष्टयतारक्षकगृहं ॥ २१२ ॥ अहं गवाक्षम-
ध्येऽस्मि शिखिनं कोऽपि मास्यतु । इति प्रोक्ते वरेणापि महान् कोलाहलोऽजनि ॥ २१३ ॥ निःश्रेणिं मंडयित्वोच्चैः परिग्रहपतिः
स्वयं । वरमुत्तारयांचक्रे देहक्षेमं च पृष्टवान् ॥ २१४ ॥ बंदं गृह्णात्यसौ दंडपाशिकः पुरमध्यतः । प्रदास्यामो वयं मानममुण्यातीव-
मंजुलं ॥ २१५ ॥ तस्मिन्नवसरे मंत्रिसमीपे दंडपाशिकः । अभूत् कोलाहलं श्रुत्वा साभयो गृहमाययौ ॥ २१६ ॥ अभयस्तान्
जगादैवमत्र किं यूयमागताः ? । लुंटाका इव किं गेहं लुंढिष्यथ बलोत्कटाः ॥ २१७ ॥ कुत्र यूयं च कुत्रैष पार्श्वेऽभूमम सांप्रतं ।
एष एवास्ति किं लब्धो युष्माभिः पांडवैरपि ॥ २१८ ॥ त्वं चेद्रक्षसि तद्रक्ष बन्दग्राही पुनस्त्वसौ । अस्य गेहे वरो लब्धः प्राहुरेवं
च ते भटाः ॥ २१९ ॥ परिग्रहपतिः प्रोचे शृणु वाक्यं ममाभय ! । साक्षिणो न भवंत्यक्ष्णोः कदापि जगतीतले ॥ २२० ॥ बंदग्रा-
ही चौरराजोऽन्यायवान् जनवंचकः । एक एव तलारक्षो नास्ति कोऽपि परः पुरे ॥ २२१ ॥ मुषितं पत्तनं सर्वमनेनैव च मायिना ।
पक्षपातं करोषि त्वमस्य द्रविणलोभतः ॥ २२२ ॥ अंगारवृष्टिश्चंद्राच्चेतमसः प्रसरो रवेः । हुतभुक्संभवो नीरात्ततः किं क्रियतेऽभय !

॥ २२३ ॥ त्वत्तोऽप्यन्यायवृत्तिश्चेत्तत्को न्यायकरः क्षितौ ? । वृत्तिश्चेच्चिर्भटान्यात्ति ततः किं क्रियतेऽभय ! ॥ २२४ ॥ अन्या-
यिनमिमं चेत्त्वं मंत्रिन् ! जुगुप्ससेऽधुना । पश्चादपि हि हत्वान्यराज्ये यास्याम्यहं ध्रुवं ॥ २२५ ॥ एवं विवादे संजायमानेऽसौ चौरस-
त्तमः । व्यक्तीभूय बभाणेत्यभयं मंत्रिमहत्तमं ॥ २२६ ॥ मयारक्षकरूपेण प्रजहेऽसौ वरोत्तमः । मयैवाभरणान्यस्येमानि लातानि वी-
क्ष्यतां ॥ २२६ ॥ संग्रामं मयका साकं कृत्वा बध्नीत मां समे । अन्यथा शीर्षमाच्छाद्य यात गेहे स्वके स्वके ॥ २२८ ॥ चलेन्न स्थानकादेश
घातं मुंचामि यं प्रति । इत्युक्त्वा स्तंभितस्तेन तस्करेण परिग्रहः ॥ २२९ ॥ शस्त्राणि हस्ततस्तेषां सर्वेषां चौरराट् तदा । आदत्ते स्म चालंका-
रसंघातं च तदंगतः ॥ २३० ॥ विधाय जननीशिक्षामेवं तस्करशेखरः । वितीर्य मौक्तिकं हारमभयं च नमोऽकरोत् ॥ २३१ ॥
जगाद चैवं मंत्रीद्र ! त्वं कल्पतरुसन्निभः । अहं करीरतुल्योऽस्मि का स्पर्धा मे त्वया सह ? ॥ २३२ ॥ पुनर्मुख्यः प्रधानेषु त्वमेव
मतिवैभवैः । तवैव शस्यते बुद्धिः सकलेऽपि जगत्रये ॥ २३३ ॥ अहं प्रतिदिनं नत्वा त्वां करिष्यामि भोजनं । भवत्पादावपणम्य
नियमो भोजनस्य मे ॥ २३४ ॥ उपलक्षसि मां चौरं यदा मंत्रीद्र ! लक्षणैः । मरणांतं तदा स्तैन्यं त्यक्ष्याम्येव न संशयः ॥ २३५ ॥
हसित्वावाच सचिवस्त्वं मया देहलक्षणैः । लक्षितश्चौरराजाय का मतिस्त्वत्परीक्षणे ? ॥ २३६ ॥ सत्यप्रतिज्ञश्चौरैर्द्र सत्यवाचा युधि-
ष्ठिरः । स्वयं मुखेन यत्प्रोक्तं तत्पाल्यं वचनं त्वया ॥ २३७ ॥ चौरेण भणितं मंत्रिन् ! वागस्माकं हि तादृशी । पृथिव्यां यादृशो
मेरुर्लोहरेखा च यादृशी ॥ २३८ ॥ शतानीकसुतो नाहं चंद्रप्रद्योत एव वा । ययोः कूटं विधाय त्वं मतिमानभवो भुवि ॥ २३९ ॥
रात्रिरद्यापि बहुला विनिर्जित्य परिग्रहं । जगाम निजमावासं मुखेनापि स तस्करः ॥ २४० ॥ त्यक्तं सर्वमपि स्तैन्यं दयायां स्था-
पितं मनः । नानाप्रकारै रमते मध्ये राजगृहं पुरं ॥ २४१ ॥ वाचां बंधे स्थितश्चौरशेखरः सोऽनुवासरं । निरीक्षितं विना भुंक्ते नैव

॥ २४२ ॥ अन्यदाभयमंत्रीद्रोऽगमच्छ्रीजिनमंदिरे । देवपूजां विदधते विलंबश्चाभवद्बहुः ॥ २४३ ॥ जगामान्वभयं
सोऽपि तरवरोऽतिबुध्नाक्षितः । पूजोपहारमादाय श्राद्धवेषधरो द्रुतं ॥ २४४ ॥ कृता निषेधिका तेन विशता न जिनगृहं । परितः समवसृतिं
प्रदत्ता न प्रदक्षिणा ॥ २४५ ॥ अभयेन ततो ज्ञातं मंत्रिणा श्राद्धवेषभृत् । मलिंग्लुचोऽथवा धूर्त्तः कोऽप्ययं जगतीतले ॥ २४६ ॥
साधर्मिक ! त्वां वंदेऽहमित्युक्तेऽभयमंत्रीणा । लोकभाषानुगा तस्मै चक्रे तेन नमस्कृतिः ॥ २४७ ॥ लक्षणैरोभिरभयो मतिमान्
मानसे स्वके । ज्ञातवान् महिषीपालं तं न श्रावकसत्तमं ॥ २४८ ॥ गृहीत्वा दक्षिणं बाहुं तस्य चौरस्य धीसखः । चचाल वार्त्त-
यन् स्वीयमंदिरं प्रति तं पथि ॥ २४९ ॥ उपलक्षिता मया यूयमद्य देव ! न संशयः । पालय स्वीयवचनं यदि त्वं सत्यवागसि
॥ २५० ॥ इत्युक्ते मंत्रिणा प्राह चौरः साहसबुद्धिमान् । किं वाचः पालनं मंत्रिन्नथवा किमुपलक्षणं ॥ २५१ ॥ यूयं वृद्धिं गता
राज्ञः सभायां बुद्धिवैभवाः । ध्यवहारिणो वयं मंत्रिन् ! भद्रका मुग्धमानसाः ॥ २५२ ॥ युष्मच्छमस्यां जानीमः कथंचन वयं हि न ।
प्रश्नं चेद्विद्यते किंचित्कृत्यक्तं वद मे पुरः ॥ २५३ ॥ युष्मत्पार्श्वे निषीदन्ति सभायां ये तु कोविदाः । युष्मदुक्तं विजानन्ति ते
नरा नेतरे क्षितौ ॥ २५४ ॥ क्षणेन पुरतो राजस्तावुभौ चौरधीसखौ । आयातौ भूपसदसि वेष्टितौ नरकोटिभिः ॥ २५५ ॥ विधा-
य प्रणतिं भूपमुवाचाभयमन्त्रिराट् । असौ स तस्करो येन लुटितं सकलं पुरं ॥ २५६ ॥ नवं नवं करोत्येष रूपं प्रतिदिनं नृप ! ।
चरित्रमस्य चौरस्य नरेन्द्र ! वचनातिगं ॥ २५७ ॥ पुरारक्षो विनटितोऽनेन चौरेण हेलया । नृत्यं कृत्वा वरं लात्वाश्वरूपेणैष नष्ट-
वान् ॥ २५८ ॥ जिनपूजां कुर्वतो मे संमोगाज्जिनमन्दिरे । निषेधिकामकृत्वैव प्राविशच्चैत्यमध्यतः ॥ २५९ ॥ परितः समवसृतिं
नादादेश प्रदक्षिणां । योग्योऽसौ दक्षिणायाश्च तदा ज्ञातं मया स्फुटं ॥ २६० ॥ श्रेणिकोऽपि तदोवाच जैनं जयति शासनं । विवे-

कविनयाचारविचारगुणमंडितं ॥ २६१ ॥ तेजोमया हि सर्वेऽपि ग्रहनक्षत्रतारकाः । न सूर्येण समोऽप्येको वर्ण्यते कोविदैर्यथा ॥ २६२ ॥ तथा जगत्यां सर्वेऽपि सन्ति धर्मा मनोहराः । न जैनधर्मतुल्योऽस्ति कोऽपि धर्मो जगत्रये ॥ २६३ ॥ गणेशं कथयित्वापि तित्तिरं जिह्वा स्वया । हत्वा खादंत्यहो मूर्खा मिथ्याधर्मरता नराः ॥ २६४ ॥ अथवा नागपंचम्यां नागमर्चति गोमयं । प्रस्फुरन्तं चलन्तं च प्रत्यक्षं प्रान्ति भोगिनं ॥ २६५ ॥ जिनधर्मपरित्यक्ता ब्रुवन्तः परदा इति । बब्रूलफालिका बह्वीर्भक्षयंत्याविवेकिनः ॥ २६६ ॥ जिनधर्मविहीना ये मानवाः स्युर्महीतले । ते देवगुरुपूजायाः समाचारं विदन्ति न ॥ २६७ ॥ अतः श्रीमन्महावीर ! विवेकविनयान्विते । मतिः स्फुटा जैनधर्मे मम भूयाद्भवे भवे ॥ २६८ ॥ भूपालमंत्रिणोर्वाक्यमेवमुक्तं शृणोति सः । अमिलन्नागरो लोकस्तं निरीक्षितुमाकुलः ॥ २६९ ॥ अवदत्सकलो लोक एकवाक्येन वीक्ष्य तं । एतं कथं रुद्धवांस्त्वं मंत्रीन्द्र ! वदसत्वरं ॥ २७० ॥ रौहिणेयोऽभिधानेन रमाक्रीडानिकेतनं । प्रसिद्धः पुरवासीभ्यः सम्यलोकसुरद्रुमः ॥ २७१ ॥ दत्ते क्रीणाति वा स्वर्णकोटिमेष नरोत्तमः । शुल्कहृदे ददात्येष द्रव्यलक्षं न संशयः ॥ २७२ ॥ वणिक्पुत्रा घनाः सन्ति भूपास्य व्यवहारिणः । संप्रेष्यतां निजा दूतास्तानाकारयत द्रुतं ॥ २७३ ॥ परोपकारी पुण्यात्मा पापदोषविवर्जितः । दुर्वलानामनाथानां विश्रामो ह्येष ते पुरे ॥ २७४ ॥ यो न जानाति देवेभ्यो मानवोऽर्चितुमार्जवात् । न जानात्यथवा कर्तुं सेवां वो भद्रकत्वतः ॥ २७५ ॥ न चायात्यथ युष्माकं बुद्धौ यो दक्षतागुणैः । स सर्वो घटे चौरः किं मंत्रिन् ! पुरमध्यतः ॥ २७६ ॥ युग्मम् ॥ रौहिणेयममुं युंच भद्रकं व्यवहारिणं । अथ चेन्नो चालिष्यामस्तद्वयं भवतः पुरात् ॥ २७७ ॥ जनवाचं निश्चम्येत्यभयः प्राह विषण्णधीः । भग्ना वयं गृहीत्वामुं जना ! व्रजत सत्वरं ॥ २७८ ॥ रौहिणेयो बभाणैवं किं यात्वा क्रियते गृहे । कलंकं मेऽपनयामुं सत्यं वासत्यमग्र भोः ॥ २७९ ॥ आकर्षयामि भुजगं

फटायोपोत्कटं घटात् । गृह्णामि गोलमयसोऽग्नितप्तं दक्षिणे करे ॥ २८० ॥ खदिरांगारपूर्णं वा कुंडे शम्पां ददाम्यहं । स्वीयनिर्मलभावंत्वाद्विषं खादामि बोल्वणं ॥ २८१ ॥ सकलस्यापि देवस्य पिबामि कोशमादरात् । निजमेवं प्रकारेण कलंकमपनयामि भोः ॥ २८२ ॥ हसित्वाथाभयोऽवादीज्जाने त्वच्चरितं समं । अग्निना दहसे नैव त्वं न सर्पेण खाद्यसे ॥ २८३ ॥ न वद्धयते भवान् पाशैर्विषं न प्रगमेत्तव । निःशूकत्वाच्च धैर्यान्न प्रभवति मुरा अपि ॥ २८४ ॥ मंत्रप्रभावतो नीरं करोति शिखिनं भवान् । शपथं तं कुरुष्व त्वं यमहं कारयामि भोः ॥ २८५ ॥ ओमुक्ते रौहिणेयेन तदैका दीपधारिका । पुंसा कलावर्तकेन निर्मिता बहुयत्नतः ॥ २८६ ॥ बहुदोरकसंचारैर्विस्मापितबहुप्रजा । मनोज्ञरूपसंयुक्ता भूषणैश्च विभूषिता ॥ २८७ ॥ पिनष्टि दन्तान् सैकस्य दोरकस्य हि चालनात् । केनापि दोरकेणैषासिप्रहारं विमुञ्चति ॥ २८८ ॥ यन्त्रेणैकेन सा नृत्येत् केनापि कुरुते स्मितं । केनापि रुदितं कुर्यात् केनाप्युत्फुल्ललोचना ॥ २८९ ॥ उत्पादयति सा मोहं केनापि जनमानसे । उपायने समानीता सायाता मन्त्रिणः स्मृतौ ॥ २९० ॥ मन्त्रिणानायिता संसन्मध्ये सा दीपधारिका । चौरसंहारिणी नाम्ना खड्गखेटकधारिणी ॥ २९१ ॥ आनीतायां च तस्यां हि चौरमूचे स धीसखः । कुरु त्वमस्या देव्या भोः प्रणतिं भक्तिनिर्भरः ॥ २९२ ॥ चौरो भविष्यसि त्वं न चेत्साधुश्च भविष्यसि । गृहीष्यति तदा नाम तवाप्येषा न संशयः ॥ २९३ ॥ रौहिणेयस्तदोवाच मंत्रिणं शृणु धीसख ! । मुक्त्वा जिनमहं नान्यं नमामि स्थिरमानसः ॥ २९४ ॥ लोकं माभय ! पश्य त्वमात्मना सदृशं समं । त्वं मंत्रीद्रो नरेन्द्रस्य मिथ्यात्वस्य समाश्रयः ॥ २९५ ॥ अग्रेऽपि हि त्वया यक्षः पूजितोऽसंख्यमानवैः । अग्रेभवन्ननाचारं श्राद्धैः कारयसि त्वकं ॥ २९६ ॥ नित्यं स्वलक्षणैरेभिः शुद्धसम्यक्त्वधारिणं । तथा श्रीवीतरागस्य भक्तं भाणयसि स्वकं ॥ २९७ ॥ कुर्वेऽस्याः शपथं नाहं श्रावको जातु निश्चयात् । इत्युक्त्वा चितयित्वा च पुनराह स तस्करः

॥२९८॥ शपथाश्चेत्करिष्यामि चाग्रहात्तव संपति । आलोचनां ग्रहिष्यामि पुनः सुगुरुसान्निधौ ॥२९९॥ चिरं तेऽहं सहिष्यामि
कोपं मरणकारकं । लगिष्ये न पुनर्देव्याः पादयोर्मंत्रिसत्तम ! ॥३००॥ दुःप्रापं भवलक्षेऽपि सम्यक्त्वं याति येन मे । प्राणत्यागेऽपि
सचिव ! विधास्यामि हि तन्न हि ॥३०१॥ श्रुत्वेति वाक्यं चौरस्य मुमुदे श्रेणिको नृपः । साधर्मिकोऽयं मंत्रिन् ! मे चौरो न घटते
ह्यसौ ॥३०२॥ संसत्समक्षं चौरः स पुनरुचेऽतिनिर्भयः । जनानां पश्यतां मंत्रिन्नृतं मां कुरु वानृतं ॥३०३॥ इत्युक्ते पू-
जिता तूर्णं पांचाली मंत्रिणा मुमैः । अतीवरम्यमदिरावारिणा स्नापिता स्वयं ॥३०४॥ यस्याः परिमलेनाप्यचेता भवति मानवः ।
तत्स्नात्रमदिरावारि पायितश्चौरशेखरः ॥३०५॥ पिबतः स्नात्रपानीयं पांचाली तस्य मस्तके । घातं मुमोच खड्गस्य रज्जुसंचार-
योगतः ॥३०६॥ इतश्च सोऽपि मदिरापानघूर्णितलोचनः । विसंज्ञः पतितः पृथ्व्यां लोकैश्चामंस्त स मृतः ॥३०७॥ हाहाकारः कृतः
सर्वैर्लोकैस्तद्भक्तितत्परैः । अश्रुपातश्च मुमुचे तस्य शोकेन पीडितैः ॥३०८॥ अविचारपरा भूपाः कथ्यन्ते शास्त्रकोविदैः । न तद्व्यलीकं
भवति युगान्तेऽपि महीतले ॥३०९॥ जनतेत्युक्तिवाचाला जगाम स्वस्वमन्दिरे । अभयः सज्जयाश्चक्रे प्रासादं सप्तभूमिकं ॥३१०॥
मुधाधवलितं रम्यं चंद्रोदयविराजितं । कर्पूरागरुकस्तूरीधूपधूपितमध्यकं ॥३११॥ पिहिता पट्टकूलेनाकीर्णा पुष्पोत्करेण
च । मुक्ता प्रासादमध्ये च शय्यैकातिसुकोमला ॥३१२॥ स्वामी जातस्त्वमस्माकं कैः पुण्यैस्त्रिदिवेऽत्र भोः । विहितं ज-
न्मनि प्राच्ये स्वं पुण्यं वद नः पुरः ॥३१३॥ शिक्षामेवंविधां दत्त्वा चतस्रश्च वराङ्गनाः । मालाङ्कितकरा मुक्ताः शय्यापा-
दचतुष्टये ॥३१४॥ गीततालानुमानज्ञः प्रवीणो नृत्यकर्मणि । गान्धर्वादिः समग्रोऽपि सम्प्रदायो व्यमोचि च ॥३१५॥ इतः स म-
दिरापानेनोन्मत्तो रौहिणेयकः । स्वापितस्तत्र शय्यायामुत्पाड्याभयमंत्रिणा ॥३१६॥ गतेऽथ मदिरान्मादे सचेताः सोऽभवत्क्षणात् ।

तुल्यं सुरविमानेन गृहमैक्षिष्ट सुंदरं ॥३१७॥ स्त्रियो विलोकिता देवीसान्निभा रूपबंधुराः । नरा देवोपमा रूपसौन्दर्यगुणशालिनः
॥३१८॥ अस्मिन्नवसरे देव्यः कृत्रिमाः पुष्पस्रग्धराः । ऊजुः पुरः समागत्य प्रौढेन ध्वनिना तं ॥३१९॥ स्वर्गोऽयं पंचमः
स्वामिन् ! विमानं सर्वसुंदरं । तस्याधिपत्यं संजातं तव पुण्यप्रभावतः ॥३२०॥ एता वयं कलत्राणि ते चतस्रोऽपि सुंदर ! । एते
सर्वेऽपि ते देवाः सर्वदादेशकारिणः ॥३२१॥ प्राच्यजन्मकृतं पुण्यमादौ नः पुरतो वद । पश्चात्स्वर्गसमाचारं यथा कुर्मो वयं तव
॥३२२॥ जप्तस्त्वया महामंत्रस्तपस्तप्तं त्वयाथवा । दानं दत्तं सुपात्रे वा यद्विमानाधिपोऽभवः ॥३२३॥ मरणांतं वा त्वया क्षात्रं
पातितं वा जनगृहे । अस्मिन् गात्रेऽथवा पीडा कापि सेहे त्वया प्रभो ! ॥३२४॥ धारातीर्थेऽथवा प्राणत्यागो हि विदधे त्वया ।
सत्यं वद त्वं कैः पुण्यैरस्माकं नायकोऽभवः ॥३२५॥ इतोऽभयोऽपि मंत्रीह वणिजः पुरवासिनः । नागाख्यं रथिकं चैव समा-
हूयागतोऽस्ति च ॥३२६॥ तेषामग्रेऽस्ति कथयन् चरितं शृणुतैकदा । रौहिणेयस्य पश्चात्तु गूयमुच्चलत द्रुतं ॥३२७॥ रौहिणे-
यो निशम्याथ देवीवाक्यान्यर्चितयत् । अपीदं बुद्धिविज्ञानं किमप्यभयमंत्रिणः ॥३२८॥ चौरराजश्चंचलश्च लोकसंतापकारकः ।
मादृशोऽपि यदि स्वर्गं याता तद्गर्गतौ हि कः ? ॥३२९॥ ख्यातानि यानि वीरेण लक्षणानि दिवौकसां । दृश्यंते तानि नैतासु देवी-
षु हि मनागपि ॥३३०॥ आसां श्रुप्यंति पुष्पाणि पादौ च स्पृशतो भुवं । मेपोन्मेषं प्रकुर्वते लोचने चातिचंचले ॥३३१॥
देवांगनाविमानादि सर्वं कृत्वापि कृत्रिमं । ज्ञातुं मम मनोवृत्तिं धृत्वानीतोऽहमत्र वै ॥३३२॥ प्रदास्याम्यहमेतासामुत्तरं रम्यमद्य
वै । चिन्तयित्वेत्युवाचायं देवदेवांगनाः प्रति ॥३३३॥ वासो ममाभवद्रम्ये पुरे राजगृहे सदा । रौहिण्याभिधानस्य प्रकृष्टवहा-
रिणः ॥३३४॥ श्रीवीरजिनपार्श्वेऽभून्मम चेतः सदैव हि । गमनं तत्र न प्राप्तमंतरायेण केनचित् ॥३३५॥ संयमोपरि श्रद्धा-

भूतपस्तसं सुदुस्तपं । पुनस्तास्मिन् पुरे मन्व्यभयोऽभूत् श्रेणिकात्मजः ॥ ३३६ ॥ दत्तः कलङ्को मे तेन व्यलीकः स्तैन्यसं-
भवः । पायितोऽहं विषं क्रोशमिषेणातीवभद्रकः ॥ ३३७ ॥ दत्तः प्रहारः शीर्षे च देव्या निस्त्रिंशसंभवः । दीक्षामनोरथश्चित्तेऽभून्न-
ष्टोऽभागतस्तदा ॥ ३३८ ॥ गन्धोत्कटैः सुमनसैर्वीतरागो मयाचितः । दत्तं दानं सुपात्रेभ्यः परमश्रद्धयान्वहं ॥ ३३९ ॥ व्यलीको-
ऽपि कलङ्कश्च दत्तः सेहे क्षमाभृता । एतैः पुण्यैर्विमानेऽस्मिन्नहं सुरचरोऽभवं ॥ ३४० ॥ जजलपुस्ताः पुनर्देव्यः सहास्माभिरहोनिशं ।
मनोरथाधिकं भुंक्त्वा सुखं विषयसंभवं ॥ ३४१ ॥ विमानेऽत्र सुरो योऽभूत् पुरा यूयं तदंगनाः । मम स्थ जननीस्थाने युष्माकं चा-
प्यहं सुतः ॥ ३४२ ॥ शृण्वन्तौ स्तस्तदा नागगोभद्रव्यवहारिणौ । पुनर्देवो वभाणैवं वचो निर्णयरूपकं ॥ ३४३ ॥ व्यवहारो न
यत्रास्ति जननीतनुजन्मनोः । स्वर्गेणापि न मे कार्यं तेन मे पापदायिना ॥ ३४४ ॥ रूपसौभाग्यतो यासां चलन्ति यतयोऽपि हि ।
न ताभिः क्षुभितः किंचिद्रौहिणीकुक्षिसंभवः ॥ ३४५ ॥ नागेन गत्वा कथितं श्रेणिकस्य क्षमाभुजः । चरित्रं सकलं तस्य चित्ताविस्मय-
कारकं ॥ ३४६ ॥ श्रेणिकोऽपि समागत्याभणत्तं रौहिणेयकं । धर्मागार ! विचारज्ञ ! मम मर्तुं क्षमस्व भोः ॥ ३४७ ॥ साधर्मिकस्त्व-
मस्माकं मंत्री किमपि वेत्ति न । इतो वदुर्द्यापनं जातं श्रीवीतरागसंभवं ॥ ३४८ ॥ वीरं समवसृतं ज्ञात्वा मोक्षलक्ष्मीप्रदायिनं । प्रमो-
दपूर्णः संजज्ञे पुरवासी जनोऽखिलः ॥ ३४९ ॥ रौहिणेयोऽथ संयोज्य पाणी प्रोवाच मंत्रिणं । देवानामपि जित्वर्यै बुद्धये ते नमो-
ऽस्तु मे ॥ ३५० ॥ इयं ते वारुणी मंत्रिन् ! दुर्गातिद्वयवारिणी । कुर्वतोऽप्यपकारं मे उपकारः कृतस्त्वया ॥ ३५१ ॥ ममाशाव-
र्दनो मंत्रिन्नसावायस्त्वया ददे । विमानं कुर्वतापि मे विमानं दौकितं त्वया ॥ ३५२ ॥ सर्वमेतत्त्वया चक्रे मां ज्ञातुं मंत्रिपुंगव ! ।
तव बुद्धिर्जनोत्कृष्टा गुरोरपि वचोऽतिगा ॥ ३५३ ॥ महिमा तव हस्तस्य मंत्रीश्वर ! महत्तरः । यदत्तासवयोगेन विमानमभवन्मम

॥ ३५४ ॥ अपराधो मया मंत्रिन् ! यः कृतो वचनातिगः । तेनापि ते प्रसादेन साधुर्जातो जगन्नये ॥ ३५५ ॥ उपकारकरः कोऽपि त्वत्तो
नान्यो जगन्नये । मया पुरं विनष्टितं त्वयाहं पायितोऽमृतं ॥ ३५६ ॥ शृण्वन्मात्य ! म्रियन्ते ये जीवन्तोऽपि नराः क्षितौ । महावीरप्रसादेन ते
जायन्तेऽजरामराः ॥ ३५७ ॥ त्वयाहं पायितो यस्तु क्रोशो देव्याः स तूत्तमः । जातोऽहं तेन निर्दोषो यच्चत्पाणिप्रभावतः
॥ ३५८ ॥ देवोऽभणत् करे देव्या असिर्योऽतिगुणो हि सः । तेन मे मस्तकाद्दोषः सर्वोऽप्युत्तारितः क्षणात् ॥ ३५९ ॥ खड्गप्रहारो
यो दत्तो देव्या मे मस्तकेऽनया । परमार्थस्वरूपेण स मे संसारतारकः ॥ ३६० ॥ लोकाः शृण्वन्तु सर्वेऽपि चौरौऽहं चौरवंशजः ।
मातृपितृपक्षशुद्धो देवानामपि दुर्धरः ॥ ३६१ ॥ गन्तुं नो दत्तवान् वीरसभायां जनको मम । इयत्कालं ततस्तेन वंचितोऽहं सदैव
हि ॥ ३६२ ॥ तद्वाक्यस्यानुगृहीतः कृतश्चाभयमंत्रिणा । भवपारं व्रजिष्यामि लात्वा दीक्षामथाहकं ॥ ३६३ ॥ एकेन वीरवाक्येन
यदाहं बुद्धिपाशतः । छुटितोऽथ ततस्तस्य श्रोतुमिच्छामि वाग्भरं ॥ ३६४ ॥ अभयोऽप्यवदद्वीरवाक्यानि च श्रुतानि भोः । यानि
तान्येव यशसा कीर्त्या च फलितानि ते ॥ ३६५ ॥ चतुर्द्धा बुद्धयो या हि वर्त्तते वसुधातले । सर्वासामप्यहं तासां निधानं पुण्य-
योगतः ॥ ३६६ ॥ मयापि मतिभिस्ताभिर्न निर्णितो भवानहो ! । मयैर्नार्ण्यभवनमत्तः स्त्रीभिश्चापि न वाहितः ॥ ३६७ ॥ अथ चौरौ-
ऽवदन्मंत्रिन् ! स्वप्नं लब्धं मयाधुना । तत्र जानाम्यहं यत्त्वं श्वेतांब्यां सचिवोऽभवः ॥ ३६८ ॥ तवांगरक्षकश्चाहं समादेशकरोऽन्वहं ।
नित्यं पृष्ठानुगामी च सत्त्ववान् सरलाशयः ॥ ३६९ ॥ पार्श्वेऽन्यदा प्रधानस्य मायावी जनवंचकः । योगीन्द्ररूपधारी च धूर्त एकः
समाययौ ॥ ३७० ॥ स स्वीयेन गुरुत्वेन मानाभ्युत्थानदानतः । तेन सन्मानितोऽतीव स्वभावो हि सतामसौ ॥ ३७१ ॥ एकदावसरं
लब्ध्वा स आगमनकारणं । पृष्ठः प्रधानवर्येण सोऽप्यारूढाति स्म तत्पुरः ॥ ३७२ ॥ वनं कौतुकभंडारं नानाश्रयमनोहरं । विचि-

त्रौषधिवल्लीभिर्वृक्षैश्चापि समाकुलं ॥ ३७३ ॥ आयासि चेदने तत्र स्वर्णासिद्धिं ददामि तत् । बह्वाश्चर्यकरा विद्या मंत्राश्च शतसंख्य-
कान् ॥ ३७४ ॥ अनापृच्छ्य कुटुंबं स्वं ययौ तमनुयोगिनं । लोभाभिभूतः सचिवो लोभो हि दुरतिक्रमः ॥ ३७५ ॥ उल्लंघ्य बहुलां
भूमिं योगी सचिवमूचिवान् । अपायस्थानकं ह्येतद्वनं प्रेतवनोपमं ॥ ३७६ ॥ कृतांततुल्यरूपा हि भिल्लानामत्र कोटयः । भयानकाश्च
भल्लूका व्याघ्रसिंहाः सहस्रशः ॥ ३७७ ॥ अदृश्यीभूय चेदत्र गम्यते वै ततो वरं । गमनस्य प्रकारोऽत्र कांतरे नान्यथा वृणां
॥ ३७८ ॥ चिक्षेपांजनमित्युक्त्वा स योगी तस्य नेत्रयोः । तत्प्रभावेण सचिवो व्याघ्ररूपत्वमाददे ॥ ३७९ ॥ योगी स निश्चलं
कृत्वा तं व्याघ्रं स्तंभिनीबलात् । आरुरोह सुखं तेन पंथानमतिवाहयत् ॥ ३८० ॥ मार्गेऽथ गच्छतस्तस्य मिलितौ राक्षसावुभौ ।
वृद्धेन राक्षसेनोक्तं यासि योगिन् ! क्व मे पुरः ॥ ३८१ ॥ गंधेन मयकाज्ञायि व्याघ्रोऽयं मानुषोऽभवत् । तन्महमेनं देहि त्वं
यथा भक्ष्यं भवेन्मम ॥ ३८२ ॥ अनर्पयति योगीन्द्रे संग्रामोऽभूत्तयोर्मिथः । विशूलेन हतः शीर्षे वृक्षे मृत्युमाप्सवान् ॥ ३८३ ॥
अथ द्वितीयो यद्रक्षस्तेनापि स्वीयमायया । रूपं मत्स्येन्द्रनाथस्य योगिनो विदधे तदा ॥ ३८४ ॥ योगी व्याघ्रात्समुत्तीर्णो दृष्ट्वा
मत्स्येन्द्रयोगिनं । नमस्करोति तं यावत्तावद्रव्याघ्रः प्रणष्टवान् ॥ ३८५ ॥ कृत्वा प्रणाममूर्ध्वं स यावत्पश्यति भक्तिभाक् । तावन्न
योगी न व्याघ्रो विखिन्नः सोऽपि मानसे ॥ ३८६ ॥ द्वितीयः कर्बुरः सोऽथ व्याघ्रमादाय यातवान् । यांतौ निरीक्ष्य तौ योगी
पृष्ठे लग्नोऽप्यथावत् ॥ ३८७ ॥ कुत्रापि विवरे तौ द्वौ प्रविष्टौ ज्ञायते न तत् । तत्रैव विपिने सोऽस्थाद्योगी कूटकलानिधिः ॥ ३८८ ॥
व्याघ्रो वृक्षस्योक्तः करोमि त्वां पुनर्नरं । वचोऽभावात्तस्तेन कर्बुरस्य कृता नतिः ॥ ३८९ ॥ एकस्य बत वृक्षस्य पुष्पमानीय
सत्वरं । स गंधं ग्राहितो व्याघ्रः पुनर्मानुष्यमाप्सवान् ॥ ३९० ॥ निर्ययौ कंदरामध्याद्वनमध्ये भ्रमन्नथ । वनं सुगन्धं कुर्वाणं दृष्टवान्

गन्धजाहकं ॥ ३९१ ॥ तं गृहीतुमनाः पृष्ठौ स जगाम कुतूहली । केनाप्यदृश्यरूपेण निषिद्धोऽप्येष न स्थितः ॥ ३९२ ॥ स्थितः स
गात्रसंकोची समागत्यास्य सन्निधिं । जगृहे सचिवेनापि कराभ्यां सहसैव सः ॥ ३९३ ॥ तदीयकरसंयोगान्मार्जारो योग्यभूत् क्षणात् ।
योगिनोल्लालितस्तेन मंत्री गगनमभ्यगात् ॥ ३९४ ॥ बलमानः पथिव्यां स न पपात कथंचन । तदेति योगिना प्रोक्तं रोषाकुलितचेतसा
॥ ३९५ ॥ मया तेऽदृश्यभावोऽयमुपकारकृते कृतः । राक्षसेन समं त्वं च प्रणष्टो मम पार्श्वतः ॥ ३९६ ॥ सदैव कथितं चेन्मे कुरुषेऽथावि-
शंकितः । उत्तारयामि तदहं त्वामद्य गगनांगणात् ॥ ३९७ ॥ त्वदीयं वचनं सर्वं विधास्यामीति जल्पिते । अपतत्स धरापीठे योगिनोऽ-
ग्रेऽतिसाहसी ॥ ३९८ ॥ चेलतुस्तौ ततः स्थानाद्गच्छतो वनमध्यतः । अपश्यतां क्वचित्स्थाने कृष्णचित्रकवल्लरीं ॥ ३९९ ॥ समुद्यतौ
तदादाने यदा तौ योगिमंत्रिणौ । भूतसंघातमध्यस्थस्तदैको भूत ऊचिवान् ॥ ४०० ॥ विना रक्तवालं नैषा ग्रहीतुं शक्यते लता ।
हठाद्ग्रहीप्यथेद्वा तदाऽजीवौ भविष्यथः ॥ ४०१ ॥ इत्युक्ते योगिना तेन सचिवस्य शरीरतः । रक्तं निष्कासितं भूरि तस्यै भूताय चार्पितं
॥ ४०२ ॥ लग्नौ यावद् ग्रहीतुं तां तावदादाय भूतराट् । चचाल चान्धवाविष्टां तौ पश्यन्तौ च वल्लरीं ॥ ४०३ ॥ गिरेर्मध्येऽस्ति विवरं यमव-
क्त्रेण सन्निभं । द्वारयंत्रं समुद्धास्य तत्र भूतः प्रविष्टवान् ॥ ४०४ ॥ तत्र तावप्यनुगतौ तत्रैकं कुंडमागतं । जलान्तर्यातवान् भूत उप-
कंठे च तौ स्थितौ ॥ ४०५ ॥ स्वस्मिंश्च सचिवे मंत्रमुद्रां दत्त्वातिबंधुरां । गतौ जलांतः सोपानपंक्तिं तावप्यपश्यतां ॥ ४०६ ॥ तामु-
ल्लंघ्य च पातालपुरसीम्नि समागतौ । अपश्यतां प्रौढतरं प्रासादं सप्तभूमिकं ॥ ४०७ ॥ भूतः करस्थवल्लीकः प्राविशत्तत्र मंदिरे ।
तत्रोपविष्टमास्ते च योगिनीचक्रमुद्धतं ॥ ४०८ ॥ राक्षसास्तत्प्रतीहारा लब्ध्वा गंधं तयोर्दुतं । लोलजिह्वा अधावंत मांसास्वादनलंपटाः
॥ ४०९ ॥ स्तंभयित्वाथ योगी तान् प्राविशन्मन्दिरांतरे । योगिनीनां पुरः ख्यातं तस्य भूतस्य चेष्टितं ॥ ४१० ॥ योगिनी चक्रमा-

चख्यौ द्वात्रिंशलक्षणैर्युतं । मनुष्यं दीयते इत्वामुष्मै निर्भयचेतसे ॥ ४११ ॥ बलुरीयं ततो लभ्याधिष्ठातास्या अयं यतः । स्वच्छन्द-
गामी लीलावान् भूतो भैरवनामभृत् ॥ ४१२ ॥ सचिवेन ततः खड्गमाकृष्य निदधे द्रुतं । स्वकंठे योगिनीचक्रं संतुष्टं तावदुज्जगौ
॥ ४१३ ॥ मार्गेण येनागच्छस्त्वं पश्चात्तेनैव तु व्रज । अस्मत्प्रभावतो मार्गे सुखेनैव गमिष्यासि ॥ ४१४ ॥ यस्माद्वनात्समायात-
स्तस्मिन्नेव हि गच्छ भोः । नरवृक्षाद्धनप्राप्तिस्तत्रावश्यं भविष्यति ॥ ४१५ ॥ एकयाथ रहः ख्यातं देव्या तस्य तु मंत्रिणः । केनापि
त्वमुपायेन योगिनः संगतिं त्यज ॥ ४१६ ॥ नरवृक्षं यदा पश्येस्तदा नीरेण कल्पनं । त्वमस्य कुर्या इयता स्वयमेव मरिष्यति
॥ ४१७ ॥ नरवृक्षप्रभावस्तु सर्वोऽपि कथितः पुनः । ततोऽसौ निर्ययौ कुंडाध्वनासाकं च योगिनः ॥ ४१८ ॥ द्वारयंत्रमतिक्रम्य पुन-
स्तद्द्वारमाप्तवान् । योगीन्द्रः सचिवश्चापि भ्रमंतौ स्त इतस्ततः ॥ ४१९ ॥ नरवृक्षं मार्गयंतौ लभेते क्वापि तौ न हि । कुंडाद्वितीयमध्यस्थं
प्रासादं चाप्यपश्यतां ॥ ४२० ॥ तन्मध्ये पार्श्वनाथस्य प्रतिमास्ते मनोरमा । पातालाधिपनागस्य फणैः सप्तभिरंकिता ॥ ४२१ ॥ तं
प्रणम्य जगन्नाथं तौ बाह्वे रंगमंडपे । वातायनसमासीनौ पश्यंतौ स्तो जिनालयं ॥ ४२२ ॥ यत्कुंडयुग्मं तत्रास्ते सोपानश्रेणिमंडितं ।
तयोश्चैकत्र शीतांबु द्वितीयेऽप्युष्णमेव च ॥ ४२३ ॥ तयोः प्रपश्यतोस्तत्र द्युसदां सार्थ आययौ । शृंषां वितीर्णवानुष्णजलकुंडेऽतिसौम्यः
॥ ४२४ ॥ तज्जलस्नानसंयोगाद्देवा वानरतां गताः । वानर्यश्चाभवन् देव्यः कृतः किलकिलारवः ॥ ४२५ ॥ गंधोत्कटानि पुष्पाणि फ-
लानि सरसानि च । मुख्यवानरवाक्येन निन्युस्तत्रापरे समे ॥ ४२६ ॥ वानरीभिः समानीतनीरपूरेण वानराः । चक्रुः स्नात्रं जिनेद्रस्य
पूजां च कुसुमोत्करैः ॥ ४२७ ॥ गीतरागप्रपंचेन वादित्रैश्च मनोरमं । देवनाटकसंकाशं नाटकं तत्र च कृतं ॥ ४२८ ॥ द्रव्यपूजां

भावपूजां विधाय कपयः समे । रंतुं प्रवृत्ताः सर्वत्र स्वेच्छया वनमध्यतः ॥ ४२९ ॥ चिरं रंत्वाथ संधायाः समये कपयः समे ।
शृंषां ददुः शीतजलकुंडेषु तिष्ठन्नुविस्तृते ॥ ४३० ॥ तत्रभावाच्च ते सर्वे देवत्वं प्रापुरादिवत् । स्वेच्छया विचरंतश्च कुत्रापि स्थानके
गताः ॥ ४३१ ॥ तौ तथैव स्थितौ तत्र प्रासादे योगिमंत्रिणौ । पुनर्द्वितीयादिवसे तथैव तदपश्यतां ॥ ४३२ ॥ मंत्रिणा भणितं यो-
गिन् ! कपिमध्ये व्रजाम्यहं । कपिरूपभृदश्च त्वं यश्चाख्यासि समाहितः ॥ ४३३ ॥ यथादोमध्यसंस्थोऽहं पश्यामि सकलांस्तरून् ।
भाग्यसंयोगतो जातु नरवृक्षोऽपि लभ्यते ॥ ४३४ ॥ आदेशाद्योगिनो मंत्री कुंडे शृंषां प्रदत्तवान् । वानररूपमाधाय निर्ययौ कपिम-
ध्यगः ॥ ४३५ ॥ चैत्यपूजादिकं कृत्वा रममाणेषु तेषु च । मुख्यवानरपत्नी स्वं पतिं पश्यन् चाग्निनं ॥ ४३६ ॥ स्वामिन् ! किं
नरवृक्षोऽस्ति वृक्षेष्वेतेषु बंधुरः । यस्य दुग्धममाणेन ज्ञायते भूगतं धनं ॥ ४३७ ॥ प्राह सोऽप्येहि मे सार्थे यथा तद्दर्शयामि ते ।
इत्युत्त्वा तच्च चालाशु मिथुनं विपिनौकसः ॥ ४३८ ॥ अन्वयासीन्मंत्रिकपिस्तद्युग्मं लीलयोल्लसत् । उपाविशंस्त्रयो गत्वा नरवृक्षोप-
रि स्थिराः ॥ ४३९ ॥ कपिर्गामी जगौ भार्या प्रिये सोऽयं नरद्रुमः । नाप्यते नो नृभिर्दत्तं विना सलक्षणं नरं ॥ ४४० ॥ तमु-
पालक्षयन्मंत्रिकपिश्चिह्नैरनेकशः । गतेषु तेषु संस्थानं मंत्री स्वरूपमातनोत् ॥ ४४१ ॥ आख्यातं योगिनोऽग्रे च चलितौ तावुभाव-
पि । तस्मिन्नरद्रुमे रम्ये संजातेऽभ्यर्णवर्त्तिनि ॥ ४४२ ॥ नीरेण मंत्रिणा योगी कल्पितः पृथ्वीवर्त्तिना । वृक्षाधिष्ठायकैर्देवैः स सद्यो
भक्षितो रटन् ॥ ४४३ ॥ अंगरक्षोऽथ सचिवमनालोकेत्यर्चितयत् । निन्ये कौतुकमंडारे स्वामी मे योगिना ध्रुवं ॥ ४४४ ॥ मा-
याविना गृहीतोऽसौ मारणायैव केवलं । पृष्टौ यास्याम्यहमपि तत्पादौ शरणं मम ॥ ४४५ ॥ इति ध्यात्वाचलत्सोऽपि भ्रमंस्तद्वन-
मासदत् । धर्मकर्मानुसारेण प्राप्तवान् स्वामिनं निजं ॥ ४४६ ॥ तौ मिथो मुदितौ दोर्भ्यामाशिश्चिपतुरंजसा । अंगरक्षधनुर्लात्वा

मंत्री बाणं च संदधे ॥ ४४७ ॥ व्याघ्रवृश्चिकसर्पाणां भूतकेसरिदंतिनां । रूपैः स भाषितोऽत्यर्थं मानसे न भयं दधौ ॥ ४४८ ॥ न-
रद्रुस्कंधदेशेऽस्ति स्वयं भूतं मनोहरं । पुंस्त्रियोर्मियुनं प्रौढं सर्वावयवसंयुतं ॥ ४४९ ॥ बाणं मुक्तं ततस्तेन तत्र नारीपयोधरे । प्रादु-
र्बभूव सहसा पयःश्रोतः सुपूरयत् ॥ ४५० ॥ तत्पीतं मंत्रिणात्यर्थं प्रीतोऽभूद्रिभिर्दिनैः । स्वयमेव स्थितो दुग्धप्रवाहः प्रवहन्नथ
॥ ४५१ ॥ पीतदुग्धप्रमाणेन सर्वं भूमिगतं धनं । द्राक् पश्यति स्म मंत्रीद्रः स्वाक्षिभ्यां प्रकटं यथा ॥ ४५२ ॥ इत्थमंजनासिद्धो-
ऽभून्मंत्रीशो भाग्ययोगतः । सोत्साहस्तद्वनं सर्वमतिचक्राम हेलया ॥ ४५३ ॥ सांगरक्षो ययौ तूर्णं आवस्त्यां पुरि साहसी । पुरोप-
वनसंस्थश्च केशी दृष्टो गणाधिपः ॥ ४५४ ॥ रत्नत्रयधरो धीमान् धीरो धर्मोपदेशकः । ततो मंत्र्यंगरक्षौ च सभासीनौ च तत्पुरः
॥ ४५५ ॥ आख्यातं मुनिना किञ्चित्तादा तत्पुरतः स्फुटं । मया किञ्चित्तु न ज्ञातं मूर्खभावेन सुंदर ! ॥ ४५६ ॥ मंत्रिप्रार्थं ततः
पृष्ठं सेवकेनातियत्नतः । किं ख्यातं मुनिना तेन तत्राग्रे वद मे पुरः ॥ ४५७ ॥ प्रस्तावे कथयिष्यामि सर्वं ते पुरतोऽधिकं । इत्येव
कथयन्नासीन्नाख्यातं किञ्चिदेव हि ॥ ४५८ ॥ गणभृद्बोधवाक्येन त्वं श्रीश्रेणिकमंत्र्यभूः । अज्ञातबोधवाक्यः सन्नहं वैभारपर्वते
॥ ४५९ ॥ एतत्स्वप्नमसत्यं वा सत्यं तद् ज्ञायते नहि । पुनः पृच्छां करिष्यामः श्रीवीरजिनसन्निधौ ॥ ४६० ॥ इत्युत्तवा तेऽ-
चलन् सर्वे श्रीवीरनतिहेतवे । आहूता रौहिणेयेन लोकाश्च समतात्मना ॥ ४६१ ॥ आनाय्य वैभारगिरेर्हृतं पितृपितामहैः । अपितं
वस्तु लोकानां श्रेणिकस्य प्रपश्यतः ॥ ४६२ ॥ श्रीवीरस्वामिनं नत्वाऽभयः पप्रच्छ मंत्रिराट् । ख्यातो मे रौहिणेयेन भवः सत्योऽ-
थवाऽनृतः ॥ ४६३ ॥ सत्य एव न कूटोऽयं वीरेण कथिते स्त्रिति । रौहिणेयोऽपि जग्राह दीक्षां श्रीवीरसन्निधौ ॥ ४६४ ॥ प्रशं-
समानः सर्वोऽपि लोको निजं निजं गृहं । जगाम दुस्तपतपो रौहिणेयस्तपस्यति ॥ ४६५ ॥ श्रीवीरदेवमूर्त्तिक्रमवन्दनतत्परः स चौर-

पिः । भविकमनांसि निरंतरमचोरयत्स्वीयविमलगुणैः ॥ ४६६ ॥ गृहीत्वानशनं प्रान्ते स्मरन् पंचनमस्कृतिं । श्रीसर्वार्थविमानेऽगा-
देवोऽभूच्छर्मभाजनं ॥ ४६७ ॥ जिनेन्द्रवचनं श्रुत्वा रौहिणेय इवान्वहं । स्तैन्यं त्रिधापि सन्त्याज्यं जिनधर्मरतैर्नरैः ॥ ४६८ ॥
कासद्र(कासेंद्र)गच्छचूडारत्ननिधो देवचन्द्रगुरुराजः । तच्छिष्यदेवमूर्त्तिर्जिनपदतरुपीठकृतवसतिः ॥ ४६९ ॥ चक्रे तेन कथासौ बहुलरसा
स्मयकरी बुधजनानां । नन्दतु तावद्गुचिरा यावच्छशिमेरुसूर्यजलनिधयः ॥ ४७० ॥ ॥ इति श्रीकासद्रगच्छे (कासेंद्रगच्छे)
श्रीदेवचंद्रमूरिशिष्यउपाध्यायश्रीदेवमूर्त्तिरचिता रौहिणेयकथा समाप्ता ॥

मार्गानुसारिणां पंचत्रिंशद्गुणाः

न्यायसंपन्नविभवः शिष्टाचारप्रशंसकः । कुलशीलसमैस्सार्वभौमोऽपि कुतोद्वाहोन्यगोत्रजैः ॥ १ ॥ पापभीरुः प्रसिद्धं च देशाचारं
समाचरन् । अवर्णवादी न कापि राजादिषु विशेषतः ॥ २ ॥ अनतिव्यक्तगुप्ते च स्थानेषु प्रतिवेदिमके । अनेकनिर्गमद्वाराविवर्जित-
निकेतनः ॥ ३ ॥ कृतसंगः सदाचारैर्मातापित्रोश्च पूजकः । त्यजन्नुपप्लुतस्थानमप्रवृत्तिश्च गर्हिते ॥ ४ ॥ व्ययमायोचितं कुर्वन् वेषं
वित्तानुसारतः । अष्टभिर्धर्मागुणैर्युक्तः शृण्वानो धर्ममन्वहम् ॥ ५ ॥ अजीर्णो भोजनत्यागी काले भोक्ता च सात्म्यतः । अन्योन्या-
प्रतिबंधेन त्रिवर्गमपि साधयन् ॥ ६ ॥ यथावदतिथौ साधौ दाने च प्रतिपत्तिकृत् । सदानभिनिविष्टश्च पक्षपाती गुणेषु च ॥ ७ ॥
अदेशकालयोश्चर्या त्यजन् जानन् बलाबलं । व्रतस्थज्ञानवृद्धानां पूजकः पोष्यपोषकः ॥ ८ ॥ दीर्घदर्शी विशेषज्ञः कृतज्ञो लोकबल्लभः ।
सलज्जः सदयः सौम्यः परोपकृतिकर्मठः ॥ ९ ॥ अंतरंगारिषड्वर्गपरिहारपरायणः । वशीकृतैर्न्द्रियग्रामो गृहिधर्माय कल्पते ॥ १० ॥

क्षेपकश्लोकाः

वैद्या वदन्ति कफपित्तमरुद्विकारं । नैमित्तिका ग्रहकृतं प्रवदन्ति दोषं । भूतोपसर्गमथ मंत्रविदो वदन्ति । कर्मैव शुद्धमतयो यतयो वदन्ति ॥ १ ॥ देहे द्रव्ये कुटुंबे च । सर्वसंसारिणां रतिः । जिने जिनमते संघे । पुनर्मोक्षामिलापिणां ॥ २ ॥ यावदेहमिदं गर्देन म्रदितं नो वा जराजर्जरं । यावच्चक्षकदंढकं स्वाविषयं ज्ञानावगाहक्षमं । यावचायुरभंगुरं निजहिते तावद्बुधैर्यत्यतां । कासारे स्फुटिते जले प्रचलिते पालिः कथं बध्यते ॥ ३ ॥ यावत्स्वस्थमिदं शरीरमरुजं यावच्चदूरे जरा । यावच्चंद्रियशक्तिरप्रतिहता यावत्क्षयो नायुषः । आत्मश्रेयसि तावदेव कृतिना कार्यः प्रयत्नो महान् । संदीप्ते भुवने हि कूपखननं प्रत्युद्यमः कीदृशः ॥ ४ ॥ आम्ने निम्बे सुतीर्थे कचवरनिचये शुक्तिमध्येऽहिवक्त्रे । औषध्यादौ विषद्रौ गुरुसरसि गिरौ पांडुभूकृष्णभूम्योः । इक्षुक्षेत्रे कषायद्रुमवनगहने मेघमुक्तं यथाभस्तद्वत् पात्रेषु दत्तं गुरुवदनभवं वाक्यमायाति पाकं ॥ ५ ॥ भार्येयं मधुराकृतिर्मम प्रीत्यान्वितोऽयं सुतः । स्वर्णस्यैव निधिमहान् मम ममासौ बंधुरो बांधवः । स्म्यं हर्म्यमिदं ममेत्यमनया व्यामोहितो मायया । मृत्युं पश्यसि नैव दैवहतकः क्रुद्धं पुरश्चारिणम् ॥ ६ ॥ लक्ष्मीवन्तो न जानन्ति । प्रायेण परवेदनां । शेषे धराभरक्रान्ते । शेते नारायणः सुखं ॥ ७ ॥ अयं जनः परो वेति । गणना लघुचेतसां । उदारचरितानां तु । वसुधैव कुटुंबकं ॥ ८ ॥ प्रीणाति यः सुचरितैः पितरं स पुत्रो यद्भर्तुरेव हितमिच्छति तत्कलत्रम् । तन्मित्रमापदि सुखे च समक्रियं य-देतन्नयं जगति पुण्यकृतो लभन्ते ॥ ९ ॥ बालः प्रायः क्रीडासक्तः । तरुणः प्रायो रमणीरक्तः । वृद्धः प्रायश्चिन्तामग्नः । परमे ब्रह्मणि कोऽपि न लग्नः ॥ १० ॥ अङ्गं गलितं पलितं मुण्डं । दशनविहीनं जातं तुण्डं । वृद्धो याति गृहीत्वा दण्डं तदपि न

मुंचत्याशापिण्डं ॥ ११ ॥ अर्थमनर्थं भावय नित्यं नास्ति ततः सुखलेशः सत्यं । पुत्रादपि धनभाजां भीतिः । सर्वत्रैषा विहिता रीतिः ॥ १२ ॥ गात्रं संकुचितं गतिर्विगलिता दन्ताश्च नाशंगता । दृष्टिर्भ्रश्यति रूपमेव हसते वक्त्रं च लालायते । वाक्यं नैव करोति बांधवजनः पत्नी न श्रुश्रूषते । हा कष्टं जरयाभिभुतपुरुषं पुत्रोप्यवज्ञायते ॥ १३ ॥ बलिभिर्मुखमाक्रान्तं । पलितैरंकितं शिरः । गात्राणि शिथिलायन्ते । तृणैका तरुणायते ॥ १४ ॥ विधाय मायां विविधैरुपायैः । परस्य ये वंचनमाचरन्ति । ते वंचयन्ति त्रिदिवापवर्गसुखान्महामोहसखा स्वमेव ॥ १५ ॥ ओचित्यमेकमेकत्र । गुणानां कोटिरक्तः । विषायते गुणग्राम । औचित्यपरिवर्जितः ॥ १६ ॥ ईश्वरेण समं प्रीतिर्न मे लक्ष्मण रोचते । गते च गौरवं नास्ति । आगते च धनक्षयः ॥ १७ ॥ एकत्राऽसत्यजं पापं पापं निःशेषमन्यतः । द्वयोस्तुलाविधृतयोराद्यमेवातिरिच्यते ॥ १८ ॥ खलान्कापि पुरस्कृत्य स्वकार्यं साधयेद्बुधः । रसभुक् क्लेशरसिकान् रसना दशनानिव ॥ १९ ॥ विद्यावाणिज्यविज्ञानवृद्धिक्लृप्तादिगुणादिषु । जातौ ख्यातौ प्रोन्नतौ च धिग्धिग् धर्मेऽपि मत्सरः ॥ २० ॥ आयुर्वर्षशतं नृणां परिमितं रात्रौ तदुद्धं गतं । तस्यार्द्धस्य कदाचिदर्द्धमधिकं वार्द्धक्यबाल्ये मतं । शेषं व्याधिवियोगशोकसहितैः सेवादिभिर्नीयते । जीवे वारितरंगचञ्चलतरे सौख्यं कुतः प्राणिनां ॥ २१ ॥ कचिद्गोणानादः कचिदपि हहाहेति रुदितं । कचिद्विद्गोष्ठी कचिदपि सुरामत्तकलहं । कचिद्रम्यारामा कचिदपि जराजर्जरतनु-र्न जाने संसारः किममृतमयः किं विषमयः ॥ २२ ॥ सगुणमपगुणं वा कुर्वता कार्यजातं । परिणतिरवधार्या यत्नतः पंडितेन । अतिरभसकृतानां कर्मणामाविपत्ते-र्भवति हृदयदाही शल्यतुल्यो विपाकः ॥ २३ ॥ चेतोहरा युवतयः सुहृदोऽनुकूलाः । सद्बांधवाः प्रणतिनम्रगिरश्च भृत्याः । बलमंति दन्तिनिवहास्तरलास्तुरंगाः । संमीलने नयनयोर्नहि किञ्चिदस्ति ॥ २४ ॥ सुजनोऽपि न याति विकृतिं परहितनिरतो विनाशकालेऽपि । छिन्नोऽपि हि चन्दनत-

रौहिणेय-
॥१५॥

रुः सुरभयति मुखं कुठारस्य ॥ २५ ॥ मृगमीनसज्जनानां । तृणजलसंतोषविहितवृत्तीनां । लुब्धकधीवरपिशुना निष्कारणवैरिणो
जगति ॥ २६ ॥ धैर्यं यस्य पिता क्षमा च जननी शान्तिश्चिरं गेहिनी । सत्यं सूनुरयं दया च भगिनी भ्राता मनःसंयमः । श-
य्या भूमितलं दिशोपि वसनं ज्ञानामृतं भोजनं । एते यस्य कुटुंबिनो वद सखे कस्माद्भयं योगिनः ॥ २७ ॥ सौख्यं मित्रकलत्र-
पुत्रविभवभ्रंशादिभिर्भगुरं । कासन्धासभगंदरादिभिरिदं व्याप्तं वपुर्व्याधिभिः । भ्रातस्तूर्णमुपैति सन्निधिमसौ कालः करालाननः ।
कष्टं किं करवाण्यहं तदपि यच्चित्तस्य पापे रतिः ॥ २८ ॥ नो दुष्कर्मप्रयासो न कुयुवतिमुतस्वामिदुर्वाक्यदुःखं । राजादौ न
प्रणामोऽज्ञानवसनधनस्थानाचिन्ता न चैव । ज्ञानाग्निलोकपूजा प्रशममुखरतिः प्रेत्य मोक्षाद्यवाप्तिः । भ्रामण्येऽपी गुणाः स्युस्तदिह
मुमतयस्तत्र यत्नं कुरुध्वम् ॥ २९ ॥ साधुभ्यः साधुदानं रिपुजनमुहदां चोपकारान् कुरुध्वं । सौजन्यं बन्धुवर्गे निजहित-
मुचितं स्वामिकार्यं यथार्थं । श्रोत्रे ते तथ्यमेतत् कथयति भवतां लेखिनी भाग्यशालि-न्नो चेन्नष्टेधिकारे मम मुखसदृशं तावकास्यं
भवेद्धि ॥ ३० ॥ आनंदाय न कस्य मन्मथकथा कस्य प्रिया न प्रिया । लक्ष्मीः कस्य न बलभा मनसि नो कस्यांगजः क्रीड-
ति । तांबूलं न सुखाय कस्य न मत्तं कस्यान्नशीतोदकं । सर्वाशाद्रुमकर्त्तनैकपरशुर्मृत्युर्न चेत्स्याज्जनोः ॥ ३१ ॥ वत्सास्मिन्भव-
चारके गुरुतराधिव्याधिदेशे स्फुरत्कर्मप्राहरिके वधाद्यमशके रागाद्ययःश्रृंखले । जीवानां वसतां कदापि न सुखं दुःखं त्वनंतं ततो-
हृद्धर्मं शिवशमर्दं कुरुतरां मिथ्यात्वमुज्झाधुना ॥ ३२ ॥ शरीरं स्वरूपं तथा वा कलत्रं । धनं मेस्तुल्यं वचश्चारुचित्रं । जिनेन्द्राघ्रियुग्मे
मनश्चेन्न दत्तं ततः किं ततः किं ततः किं ततः किं ॥ ३३ ॥ धर्मस्यावसरोऽस्ति पुद्गलपरावर्तैरनन्तैस्तवा-यातः संप्रति जीव हे प्र-
सहतो दुःखान्यनन्तान्ययम् । स्वल्पाहः पुनरेष दुर्लभतमश्चास्मिन् यतस्वार्हतो । धर्मं कर्तुमिमं विना हि न हि ते दुःखक्षयः कर्हिचित् ॥ ३४ ॥